

**ДОРОЖНЯ КАРТА ВПРОВАДЖЕННЯ
СТРАТЕГІЇ ПОВОДЖЕННЯ З ТВЕРДИМИ
ПОБУТОВИМИ ВІДХОДАМИ
У СУБРЕГІОНІ «ЗАХІДНИЙ ДОНБАС»**

липень 2014 року

ЗМІСТ

1.0	ВСТУП	3
1.1	Мета	3
1.2	Структура Дорожньої карти	3
2.0	ОРГАНІЗАЦІНІ МЕХАНІЗМИ	3
2.1	Організація вивезення відходів на районному рівні	4
2.2	Організаційні механізми для перевезення, переробки та утилізації відходів на рівні субрегіону	5
3.0	ВАРІАНТИ ФІНАНСУВАННЯ	7
4.0	ГРАФІК ІНВЕСТИЦІЙ	8
4.1	Впровадження через єдину угоду про фінансування	8
4.2	Поступове впровадження через декілька угод про фінансування	11
4.3	Узагальнена інформація щодо інвестиційних можливостей	14

СПИСОК РИСУНКІВ

Рисунок 1:	Схема передачі повноважень з управління ТПВ на районний рівень	5
------------	--	---

СПИСОК ТАБЛИЦЬ

Таблиця 1	Часові рамки, необхідні для завершення заходів зі створення організаційних механізмів на районному рівні	5
Таблиця 2:	Часові рамки необхідні для завершення формування організаційних механізмів на рівні субрегіону	6
Таблиця 3:	Інвестиційні потреби, євро	7
Таблиця 4	Основні переваги та недоліки різних джерел фінансування	7
Таблиця 5	Пропонований графік робіт щодо фінансування впровадження Стратегії ТПВ міжнародною фінансовою організацією	10
Таблиця 6	Інвестиційні пріоритети, компоненти та переваги	11
Таблиця 7	Впровадження Стратегії в рамках декількох договорів про фінансування - Графік пріоритетних інвестицій	13
Таблиця 8	Можливі джерела фінансування Стратегії поводження з ТПВ у субрегіоні «Західний Донбас»	14

СПИСОК ДОДАТКІВ

Додаток А:	Детальний опис варіантів фінансування
Додаток Б:	Юридичний аналіз організаційної структури в сфері управління ТПВ

1.0 ВСТУП

1.1 Мета

Стратегія поводження з твердими побутовими відходами у субрегіоні «Західний Донбас» була узгоджена територіальними громадами, які входять до складу субрегіону: міста Павлоград, Тернівка, Першотравенськ, громади Павлоградського та Петропавлівського районів Дніпропетровської області. Стратегія визначає технології управління відходами, які мають бути впроваджені, очікувані інвестиційні та операційні доходи / витрати, що будуть необхідні, та організаційну структуру, яку необхідно буде створити.

Впровадження Стратегії, однак, вимагає обговорення того, як будуть досягнуті її цілі. Відповідно, **метою цієї "Дорожньої карти" є надання рекомендації щодо того, як найкраще впроваджувати Стратегію поводження з ТПВ у субрегіоні «Західний Донбас».** Таким чином цей документ:

1. Пропонує пріоритетність створення організаційних структур / інституцій для впровадження Стратегії.
2. Визначає варіанти та рекомендовані заходи щодо фінансування впровадження Стратегії.
3. Визначає діяльність та часові рамки, необхідні для впровадження Стратегії при різних сценаріях фінансування.

Інвестиції, необхідні для впровадження Стратегії, будуть здійснені в загальному контексті змін в Україні, які відображають, серед іншого, більший рівень інтеграції з ЄС. Відповідно, важливо буде концентрувати увагу не тільки на діяльності, яка визначена в рамках впровадження Стратегії, але також важливо буде використовувати цю Дорожню карту, як гнучкий інструмент та реагувати на події, які не можна передбачити сьогодні, зокрема:

1. Можливі події, які вимагатимуть перегляду відповідних дій з впровадження Стратегії.
2. Нові варіанти або можливості фінансування впровадження Стратегії, які можуть з'явитися і які неможливо передбачити на час написання Дорожньої карти.

1.2 Структура Дорожньої карти

Розділ 2 цього документу визначає пріоритети кінцевого визначення організаційних структур, які були розроблені з урахуванням юридичних варіантів управління ТПВ в субрегіоні, враховуючи законодавчі зміни, що відбуваються в Україні. Розділ 3 визначає варіанти інвестування, які можуть бути розглянуті для впровадження Стратегії. Розділ 4 визначає графік впровадження заходів Стратегії за різними варіантами.

2.0 ОРГАНІЗАЦІНІ МЕХАНІЗМИ

Заходи, необхідні для створення організаційної структури регіональної системи управління відходами в субрегіоні «Західний Донбас»:

1. Павлоградський та Петропавлівський райони узгоджують питання щодо визначення підрядника та підписання угоди щодо організації збирання відходів на рівні кожного району.
2. Міста Павлоград, Тернівка, Першотравенськ, Павлоградський та Петропавлівський райони мають узгодити питання щодо координації дій на регіональному рівні з організації перевезення, переробки, знешкодження та утилізації відходів.

Детальний опис того, як найкраще створити організаційну структуру з управління ТПВ надано в розділах 2.1 та 2.2. Запропоновані в цих розділах рекомендації засновані на результатах юридичного аналізу управління ТПВ в Україні (Додаток Б), підготовленого за підтримки проекту Місцевий економічний розвиток міст України (МЕРМ). Припускається, що діяльність зі створення необхідних організаційних структур / інституцій на основі цього документу може бути завершена у 2014 році / на початку 2015 року.

2.1 Організація вивезення відходів на районному рівні

В Стратегії та під час проведення юридичного аналізу для Павлоградського та Петропавлівського районів розглядалися різні підходи щодо організаційних механізмів системи збирання та перевезення відходів. Під час проведення аналізу увага приділялася дотриманню таких принципів:

- Створення єдиної системи збирання та перевезення відходів для всього району;
- Запровадження єдиного тарифу для всіх територіальних громад району;
- Отримання послуг від одного підрядника на території району.

Аналіз (Додаток Б) показує, що зазначені вище принципи можуть бути дотримані, якщо **всі територіальні громади (сільські / селищні ради) делегують свої повноваження в сфері управління ТПВ на районний рівень.**

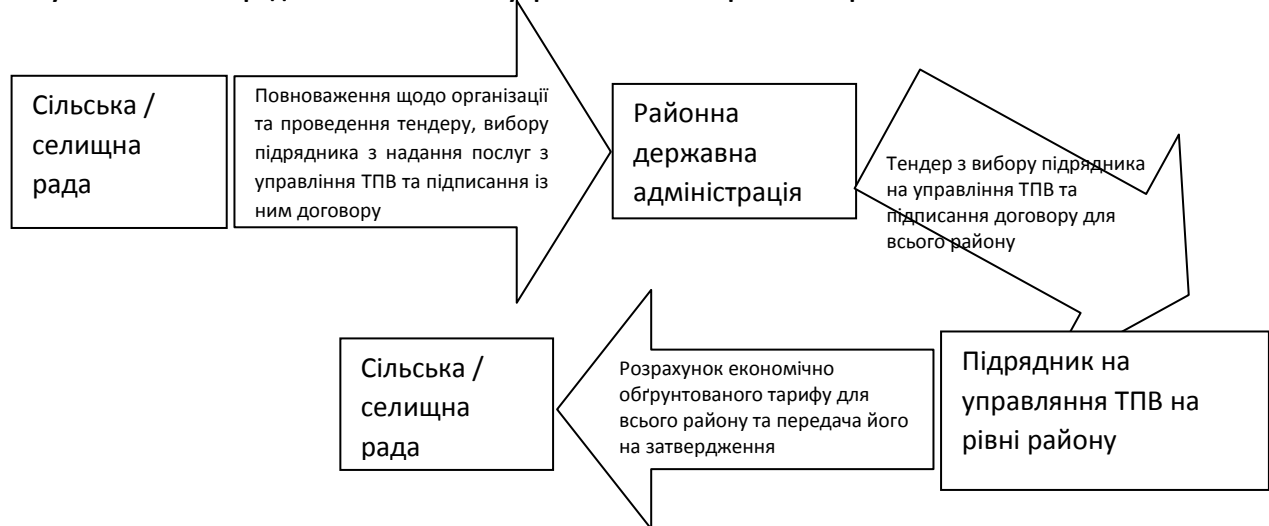
У відповідності до українського законодавства, відповідальність за вибір підрядника з вивезення відходів для певної території, підписання договору з підрядником та затвердження тарифів на послуги по управлінню ТПВ належить до сфери відповідальності місцевих рад окремих населених пунктів, але вони можуть бути передані на більш високий рівень. Це означає, що усі сільські та селищні ради Павлоградського та Петропавлівського районів можуть делегувати повноваження щодо вибору підрядника та підписання договору з ним районній державній адміністрації відповідним рішенням ради. Після того, як це буде зроблено та буде вибраний підрядник, останній розраховує економічно обґрунтований тариф на послуги з управління ТПВ для всього району.

Якщо підрядник - це районне комунальне підприємство, яке знаходиться у спільній власності всіх територіальних громад району, тоді відповідальність за затвердження запропонованого підрядником тарифу може бути передана районній раді. Тариф, в такому випадку, може бути затверджений одним рішенням районної ради і бути однаковим для всіх територіальних громад району. Але, якщо фінансування інвестиційних витрат на організацію вивезення ТПВ в районі відсутнє, районному комунальному підприємству може бути складно відразу забезпечити необхідне обладнання для збирання та перевезення відходів.

В такому випадку, підрядником можна залучити приватну компанію, яка зможе використовувати власне обладнання зі збирання та транспортування відходів. Для цього відповідальність за затвердження запропонованих підрядником тарифів не повинна передаватися районній раді, і в такому разі кожна територіальна громада району буде затверджувати цей тариф рішенням своєї ради.

Загальна рекомендована схема організації єдиної системи збирання та перевезення відходів для всього району: із єдиним тарифом для всіх територіальних громад району та одним підрядником, представлена на рисунку 1. Така схема також дає можливість місцевим територіальним громадам контролювати формування тарифу в межах району.

Рисунок 1: Схема передачі повноважень з управління ТПВ на районний рівень

Загальні часові рамки для завершення запропонованих заходів зі створення організаційних механізмів описані у Таблиці 1.

Таблиця 1 Часові рамки, необхідні для завершення заходів зі створення організаційних механізмів на районному рівні

Діяльність	Часові рамки	Сфера відповідальності
Розгляд та затвердження організаційної моделі, що запропонована у Дорожній карті	липень 2014 року	Представники сільських / селищних / районних рад, Керуючий комітет
Підготовка документації для сільських / селищних рад щодо передачі повноважень районній державній адміністрації з організації та проведення тендеру, вибору підрядника на надання послуг з управління ТПВ та підписання із ним договору	серпень 2014 року	Експерт з юридичних питань проекту МЕРМ
Проведення сесії місцевої ради в кожному селі / селищі та затвердження рішення про передачу повноважень	серпень - вересень 2014 року	Сільські / селищні ради
Проведення тендеру та підписання договору із районною організацією з надання послуг з управління відходами	жовтень-листопад 2014 року	Районна державна адміністрація
Розрахунок економічно обґрунтованого тарифу для всього району та передача його на затвердження	грудень 2014 року	Підрядник з надання послуг з вивезення відходів
Розгляд та затвердження тарифу на сесії кожної сільської / селищної ради	грудень 2014 року - січень 2015 року	Сільські / селищні ради
Початок надання послуг населенню району зі збирання та транспортування відходів	січень - лютий 2015 року	Підрядник з надання послуг з управління відходами

2.2 Організаційні механізми для перевезення, переробки та утилізації відходів на рівні субрегіону

Розглядалися різні варіанти організаційних механізмів щодо перевезення, переробки та утилізації відходів на рівні субрегіону шляхом створення однієї єдиної системи (Додаток Б). Наступні фактори розглядалися як важливі для майбутньої міжмуніципальної структури / інституції, що надаватиме послуги з управління ТПВ на рівні субрегіону:

- Можливість для органів місцевої влади виступати засновниками;
- Можливість для інших суб'єктів (приватних осіб) виступати співзасновниками;

- Право власності на майно;
- Можливість отримувати фінансування від міжнародних донорів та міжнародних фінансових організацій;
- Можливість отримувати фінансування з місцевих та державного бюджетів;
- Можливість укласти договори з третіми сторонами на надання послуг в сфері управління відходами.

У відповідності до результатів юридичного аналізу (Додаток Б), жоден з розглянутих варіантів не відповідає усім зазначеним вище вимогам. Таким чином, рекомендовано розділити повноваження у сфері управління ТПВ на рівні субрегіону між двома структурами / інституціями, які діятимуть на різних етапах запровадження проекту:

1. Субрегіональна інвестиційна агенція

Ця організація може бути заснована всіма суб'єктами субрегіону у формі комунальної установи. Серед засновників також можуть бути приватні компанії. Процедура створення такої установи не складна. Вона може фінансуватися за рахунок місцевих бюджетів та мати невеликий штат. Основним завданням Субрегіональної інвестиційної агенції буде підготовка інвестиційних пропозицій та пошук фінансування в межах та поза межами України. Коли проблему управління ТПВ буде вирішено, Агенція зможе впроваджувати інші проекти у субрегіоні.

2. Субрегіональне підприємство з управління ТПВ

Після визначення джерела фінансування підприємство з управління ТПВ може бути створене в різних формах:

2а. Міжмуніципальне комунальне підприємство: якщо фінансування надається міжнародним донором або міжнародною фінансовою організацією, може бути створене міжмуніципальне комунальне підприємство. Його засновниками будуть ради міст Павлоград, Тернівка, Першотравенськ та Павлоградського і Петропавлівського районів. Таке міжмуніципальне комунальне підприємство може фінансуватися також за рахунок місцевих, обласного та державного бюджетів, а не лише через міжнародні організації. Субрегіональна інвестиційна агенція буде подавати заявки на фінансування до міжнародних організацій, із наступною передачею коштів міжмуніципальному комунальному підприємству.

2б. Підприємство у формі Товариства з обмеженою відповідальністю: якщо фінансування надходить із приватного джерела може бути створено ТОВ. Приватний інвестор, ради міст Павлоград, Тернівка, Першотравенськ та Павлоградського і Петропавлівського районів будуть виступати співзасновниками. Таке ТОВ не може фінансуватися із місцевих, обласного та державного бюджетів, а також із міжнародних джерел.

Таблиця 2: Часові рамки необхідні для завершення формування організаційних механізмів на рівні субрегіону

Діяльність	Часові рамки	Сфера відповідальності
Розгляд та затвердження організаційної моделі, що запропонована у Дорожній карті	липень 2014 року	Керуючий комітет
Підготовка документації для створення Субрегіональної інвестиційної агенції	серпень 2014 року	Експерт з юридичних питань проекту МЕРМ
Проведення сесій в усіх суб'єктах субрегіону щодо питань створення Субрегіональної інвестиційної агенції	серпень - вересень 2014 року	Ради міст Павлоград, Тернівка, Першотравенськ та Павлоградського і Петропавлівського районів
Підготовка інвестиційних пропозицій та пошук фінансування	жовтень - грудень 2014 року	Субрегіональна інвестиційна агенція

Виділення земельних ділянок	жовтень - грудень 2014 року	Ради міст Павлоград, Тернівка, Першотравенськ та Павлоградського і Петропавлівського районів
Створення субрегіонального підприємства з управління ТПВ	Після визначення джерела фінансування	Ради міст Павлоград, Тернівка, Першотравенськ та Павлоградського і Петропавлівського районів

3.0 ВАРІАНТИ ФІНАНСУВАННЯ

В Таблиці 3 підсумовані інвестиції, необхідні для впровадження Стратегії.

Таблиця 3: Інвестиційні потреби, євро

Інвестиційна складова	Капітальні витрати	Загальні інвестиційні витрати, включно із технічною допомогою, проектуванням та супроводом виконання
Розширення системи вивезення відходів: Павлоградський район	211 000	214 165
Розширення системи вивезення відходів: Петропавлівський район	207 600	210 714
Сміттєперевантажувальна станція / транспорт для перевезення на далекі відстані	733 000	768 820
Майданчики для роздільного збирання / переробки та обладнання	1 674 200	1 763 063
Майданчик для компостування та обладнання	193 250	204 268
Полігон для великогабаритних та ремонтних відходів та обладнання	565 000	585 100
Новий полігон ТПВ та обладнання	4 097 500	4 435 525
Загалом інвестиційні витрати - 1^й етап	7 681 550	8 181 655

Існує чотири можливі джерела фінансування, через які можуть бути отримані ці інвестиції:

1. Внески міжнародних донорських організацій
2. Позика міжнародної фінансової організації (МФО)
3. Фінансування за рахунок місцевих, обласного та державного бюджетів
4. Фінансування із приватних джерел ("державно-приватне партнерство").

В цілому, може бути доцільно впроваджувати Стратегію шляхом поєднання цих можливостей. Варіанти впровадження Стратегії підсумовані в Таблиці 4 з точки зору їх переваг та недоліків. Вони також більш детально описуються в Додатку А. Однак, на практиці, існують обмеження щодо того, які поєднання цих варіантів можуть розглядатися. Відповідно, необхідно прийняти рішення щодо основного джерела фінансування. Припускається, що рішення стосовно цього можуть бути прийняті у 2014 році.

Таблиця 4 Основні переваги та недоліки різних джерел фінансування

Джерело фінансування	Переваги	Недоліки
Гранти від міжнародних донорів	Безкоштовне фінансування та не вимагає повернення.	Фінансування міжнародних донорів, в основному, доступне у вигляді технічної допомоги (наприклад, проекти з підвищення спроможності у різних галузях), а не у формі інвестицій.
Позика міжнародних фінансових організацій (МФО)	Впровадження всіх компонентів Стратегії в рамках однієї, скоординованої угоди про фінансування. Грантова підтримка на технічну	У разі надання позики організації у державній власності необхідно буде отримати державні гарантії. Умови надання фінансування можуть бути

	допомогу та підвищення спроможності. Низько-відсоткові позики із відтермінуванням строку погашення.	непривабливими для місцевих зацікавлених сторін. Варіант фінансування лише деяких елементів Стратегії через позику може бути недоступним.
Фінансування за рахунок місцевих, обласного та державного бюджетів	Доступний безкоштовний капітал, який не треба повертати.	Обмежена наявність коштів означає, що повне впровадження Стратегії вимагатиме більше часу ніж при інших варіантах. Нестача фінансування на підтримку міжнародної технічної допомоги та підвищення спроможності.
Фінансування з приватних джерел ("державно-приватне партнерство")	При фінансуванні впровадження компонентів Стратегії з приватних джерел інвестиційні витрати державного сектору дорівнюватимуть нулю. Гнучкість (в принципі), щодо впровадження деяких або всіх елементів Стратегії за фінансової допомоги приватного сектору. Можливість впровадження Стратегії з більш високо професійним менеджментом, ніж це можливо в рамках впровадження за рахунок державних коштів. Може бути так, що приватне підприємство буде легше контролювати ніж державне.	У поточній ситуації фінансова підтримка приватного сектору може бути доступна лише для комерційно привабливих компонентів Стратегії (наприклад, вторинне використання). Низький рівень самоокупності основних компонентів Стратегії (наприклад, збирання та утилізація відходів) означає низький рівень зацікавленості з боку приватного сектору у цих компонентах. Прогнозований тариф для населення буде вищим ніж у разі впровадження через державний сектор. Бажання мінімізувати витрати може призвести до несприятливої з точки зору екологічної ситуації діяльності; наприклад, якщо відходи на полігоні не уцілюються як слід, операційні витрати будуть меншими, що може призвести до більш швидкого вичерпування потужностей полігону. Послуги приватного оператора полігону зазвичай сплачуються за кожну тону сміття яку вони переробляють. Підрядник може вимагати отримання мінімальної кількості тон, що може обмежити можливості вторинної переробки, компостування або інших дій щодо повторного використання.

4.0 ГРАФІК ІНВЕСТИЦІЙ

Графік інвестицій залежить від остаточного узгодження організаційних механізмів та визначення джерела фінансування впровадження Стратегії. Лише тоді можна бути визначити конкретні часові рамки для інвестиційної діяльності. В цьому розділі представлені загальні часові рамки здійснення інвестицій, необхідних для впровадження Стратегії.

Можливості фінансування, визначені в Розділі 3, можна розділити на дві категорії з точки зору часових рамок здійснення інвестицій на впровадження Стратегії:

- *Єдина угода про фінансування на впровадження всіх елементів Стратегії.* Впровадження Стратегії через єдину угоду про фінансування може бути досягнуте у випадку фінансування МФО або через фінансування у формі державно-приватного партнерства, яке охоплюватиме усі елементи Стратегії.
- *Декілька угод про фінансування поступового впровадження різних компонентів Стратегії.* Внутрішні джерела бюджетного фінансування та фонди донорських організацій можуть використовуватися для поступового, протягом певного часу, впровадження Стратегії; фонди донорських організацій можуть допомогти у її впровадженні, але лише частково можуть бути використані як капітальні витрати.

4.1 Впровадження через єдину угоду про фінансування

Міжнародні фінансові організації (МФО)

Як Європейський банк реконструкції та розвитку (ЄБРР), так і Німецький банк розвитку (KfW), мають досвід фінансування впровадження комплексних регіональних проектів з управління

відходами у Східній Європі в розмірах фінансування, співвідносних з тими, що необхідні для субрегіону «Західний Донбас». Відповідно, ці установи можуть бути залучені до фінансування впровадження Стратегії. Інші МФО (наприклад Група Світового Банку, Європейський Інвестиційний Банк) також можуть бути залучені до фінансування впровадження Стратегії, однак, вірогідніше за все, ці організації могли би фінансувати впровадження Стратегії, як частину більшої позики (наприклад, Міжнародна фінансова корпорація - частина Групи Світового Банку - здійснює активну діяльність в секторі управління твердими відходами у Вінниці, в рамках більшої ініціативи / проекту). Серед іншого, МФО зазвичай вимагатимуть співфінансування на підтримку своєї участі, яке може бути надане у вигляді виділення земельної ділянки / іншого майна або у вигляді фінансових ресурсів.

Типовий план робіт, пов'язаний з фінансуванням МФО проекту зі створення інтегрованої системи управління ТПВ, наведений в Таблиці 5. Ця таблиця визначає дії, які зазвичай вимагають МФО для впровадження регіональної комплексної стратегії управління відходами. У таблиці визначені часові рамки (в місяцях), які за звичайних обставин можуть бути необхідні для кожного виду діяльності. Припускається, що місяць 1 починається після підписання угоди з МФО про фінансування проекту. Відповідно, мінімальний період часу від моменту підписання угоди про фінансування до введення в дію нової регіональної системи управління відходами буде складати 24 місяці; більше часу може бути потрібно у разі виникнення адміністративних чи інших затримок.

Стратегія може бути впроваджена через єдину угоду про фінансування з приватним партнером у відповідності до моделі державно-приватного партнерства, що визначена в рамках юридичного аналізу. Це включає концесію, угоди про спільну діяльність, оренду державного майна. Часові рамки, пов'язані з впровадженням Стратегії за допомогою даного механізму фінансування, залежатимуть від типу конкретної вибраної угоди. В усіх випадках, серед інших питань, необхідно буде забезпечити: (i) провести тендер та узгодити угоду про державно-приватне партнерство; (ii) визначитись з питаннями власності на землю, правом власності на землю та вирішити проблемні питання, специфічні для бажаного варіанту державно-приватного партнерства; та (iii) спроектувати та збудувати необхідні об'єкти та закупити необхідне обладнання. Для завершення цієї діяльності необхідно буде як мінімум 24 місяці, якщо для впровадження Стратегії буде обрана єдина угода про державно-приватне партнерство.

Наступні варіанти мають бути більш детально розглянуті разом з зацікавленими особами на національному рівні, включно з Міністерством фінансів, чия згода, зазвичай, необхідно буде отримати перед обговоренням фінансових угод із МФО.

- Включення інвестування Стратегії субрегіону «Західний Донбас» до другої фази проекту Світового Банку «Розвиток міської інфраструктури». Але це може бути запізно беручи до уваги етап підготовки другої фази даного проекту;
- Банк розвитку KfW планує майбутню діяльність в Україні та потенційно зацікавлений у фінансуванні Стратегії поводження з ТПВ в субрегіоні;
- Об'єднання інвестицій, необхідних для впровадження Стратегії, з проектами щодо розвитку муніципальної інфраструктури в інших містах та регіонах та подання спільної заявки до ЄБРР / ЄІБ.
- Окреме фінансування чи співфінансування ЄБРР всього проекту, зважаючи що його загальна вартість перевищує мінімальний рівень фінансування ЄБРР, встановлений на рівні 5 млн. євро.

Таблиця 5 Пропонований графік робіт щодо фінансування впровадження Стратегії ТПВ міжнародною фінансовою організацією

Діяльність	Часові рамки																								Сфера відповідальності	
	Місяць																									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24		
<i>Кінцеве узгодження організаційних механізмів та пошук фінансування МФО</i>																										
Підготовка ТЗ для розробки ТЕО проекту	■																									НРС
Тендер / відбір розробника ТЕО		■	■	■																						НРС
Підготовка / узгодження ТЕО					■	■	■	■																		Вибраний підрядник / НРС
<i>Здійснення інвестицій</i>																										
1. Підготовка тендерних документів на проектування та контроль за виконанням робіт							■	■	■																	НРС
2. Тендер / контроль діяльності підрядника										■	■	■														НРС
3. Підготовка / узгодження детального проекту для об'єктів з управління відходами											■	■	■	■												Вибраний підрядник / НРС
4. Тендер / вибір будівельної компанії																■	■									НРС
5. Будівництво об'єктів																		■	■	■	■	■	■	■	■	Вибраний підрядник
6. Специфікація / закупівля обладнання																			■	■	■	■	■	■	■	НРС
7. Контроль будівництва / закупівель																			■	■	■	■	■	■	■	Вибраний підрядник та НРО
8. Проведення тендеру на управління об'єктами / вибір операторів																							■	■	■	НРС
9. Введення в експлуатацію регіональної системи управління відходами																									■	Вибрані оператори
10. Закриття всіх існуючих сміттєзвалищ																									■	Територіальні громади
<i>Підвищення спроможності та підвищення обізнаності громадськості</i>																										
1. Підвищення обізнаності громадськості	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	■	Керуючий комітет проекту/НРС
2. Підвищення спроможності та проведення навчання																									■	НРС

Примітка:

НРС - "нова регіональна структура" (див. докладніше розділ 2.2)

4.2 Поступове впровадження через декілька угод про фінансування

Якщо неможливо узгодити єдину угоду про фінансування впровадження Стратегії, необхідно буде розглянути варіанти місцевого та грантового фінансування. Однак, розміри фінансування з цих джерел навряд чи будуть достатніми для одночасного впровадження Стратегії як цілісного проекту, і тому буде необхідне поетапне впровадження Стратегії. Відповідно, необхідно буде організувати поетапне розподілення інвестицій:

1. Забезпечення обладнання та об'єктів у відповідності до першочергових регіональних потреб у сфері управління відходами. Найголовніший пріоритет - це забезпечення екологічно прийняттого управління відходами.
2. Забезпечити відповідну ефективну координацію інвестицій у конкретні об'єкти та обладнання з іншими об'єктами та обладнанням з метою досягнення повної дієвості кожного компоненту регіональної системи управління відходами (наприклад, інвестиції в обладнання для роздільного збирання вторинної сировини мають бути пов'язані із заводом з обробки цих матеріалів - та навпаки - тому що одне не може працювати без іншого).

Відповідно визначено три рівня інвестицій з метою відображення пріоритетів управління відходами на регіональному рівні:

- Перший рівень пріоритетності - це інвестиції, які мають бути зроблені для реагування на невідкладні потреби в сфері управління відходами на регіональному рівні;
- Другий рівень пріоритетних інвестицій - це інвестиції, які необхідно зробити якомога скоріше, після першого рівня інвестицій;
- Третій рівень інвестицій - ці інвестиції мають бути здійснені після першого та другого рівня інвестицій з метою максимального збільшення переваг створення регіональної системи поводження з ТПВ та впровадження Стратегії.

На основі цих міркувань, в Таблиці 6 представлена пріоритетність інвестиційних вимог, у разі, якщо впровадження всіх інвестицій в рамках однієї угоди про фінансування не є доцільним. Ця таблиця також визначає переваги кожної інвестиції та рекомендації щодо забезпечення відповідної координації різних видів інвестицій з метою забезпечення їх ефективності.

Таблиця 6 Інвестиційні пріоритети, компоненти та переваги

Рівень пріоритетності	Інвестиційний компонент	Екологічна перевага	Рекомендації з впровадження
Перший рівень	Новий полігон ТПВ	Небезпечна утилізація незнешкоджених ТПВ створює основну загрозу навколишньому середовищу та здоров'ю. Таким чином, будівництво нового санітарного полігону є першочерговим пріоритетом.	Не зрозуміло, чи земельної ділянки, виділеної для будівництва нового полігону, буде достатньо для розміщення нового заводу з переробки та майданчика для компостування відходів. За умови, що земельна ділянка досить велика для цього, процес закупівель для цих робіт може бути розпочато у межах одного тендеру - роботи (для полігону, заводу з переробки та майданчика для компостування). На постачання обладнання для полігону, майданчику для компостування та заводу з переробки мають проводитися окремі тендери, з причини різних постачальників.
	Сміттеперевантажувальна станція	З початком роботи нового санітарного полігону, використання існуючого сміттєзвалища біля	Як і у випадку з полігоном, інвестиції у сміттеперевантажувальну станцію в Першотравенську мають бути розділені по

Рівень пріоритетності	Інвестиційний компонент	Екологічна перевага	Рекомендації з впровадження
		Першотравенська має бути припинена, а відходи, утворені у Першотравенську та Петропавлівському районах, повинні транспортуватися на новий полігон через нову сміттєперевантажувальну станцію.	видах робіт (будівництво) та постачання (обладнання).
	Організація вивезення відходів	Відсутність організованого збирання відходів на місцевому рівні призводить до несанкціонованого їх захоронення та забруднення води і ґрунтів. Таким чином, воно має бути започатковане разом із введенням в дію нового полігону та сміттєперевантажувальної станції.	Інвестиції у збирання відходів мають здійснюватися паралельно з будівництвом санітарного полігону біля с. Богуслав. Це означає, з екологічної точки зору, що розширення надання послуг зі збирання відходів на рівні двох районів має передувати введенню в дію нового полігону.
Другий рівень	Закриття існуючих сміттєзвалищ	Після введення в дію нового регіонального полігону, всі існуючі сміттєзвалища повинні бути закриті з метою запобігання їх тривалому або періодичному використанню. Відповідне технічно підготовлене закриття цих звалищ мінімізує екологічні ризики, які вони створюють.	Закриття існуючих звалищ не має розпочинатися до відкриття нового полігону. Однак, існуючі звалища мають бути закриті відразу після відкриття нового полігону; це важливо з точки зору запобігання використанню цих звалищ за рахунок нового санітарного полігону.
	Завод з переробки вторинних матеріалів	Окрім цінності відновлення ресурсів, діяльність з переробки призведе до зменшення захоронення відходів на полігоні, при тому що деякі з їх елементів мають дуже низький рівень розкладання.	За умови, що будуть визначені міжнародні джерела фінансування для заводу з переробки, та його буде розташовано на окремій від полігону ділянці, буде доцільно брати участь в тендері в рамках «Жовтої книги» МФК на фінансування створення заводу. Для цього необхідно подавати не тендер одним пакетом проектування та будівництва, в основному через неподільність сортувального обладнання з будівлями та зовнішніми зв'язками. Закупівлі для заводу мають бути розділені для етапу будівництва та придбання обладнання.
	Обладнання для роздільного збору вторинної сировини	Без відокремлення вторинних матеріалів в місці збору, вторинні матеріали будуть звозитись на полігон для утилізації.	В кожній територіальній громаді (містах і районах) повинне застосовуватися однакове обладнання для роздільного збирання, з тим, щоб інформація, в межах просвітницької кампанії для громадськості з питань переробки, була однаковою для всього субрегіону.
Третій рівень	Майданчик для компостування	Через свою здатність до розкладання, зелені відходи є значним джерелом забруднення полігону, особливо це стосується ґрунтових вод, через забруднення фільтрату, та повітря, через спричинення викидів двоокису вуглецю та метану. Тому, їх вивезення з полігону значно знизить екологічні ризики.	В залежності від місця розташування майданчику для компостування, його введення в експлуатацію може бути частиною тендеру на полігон (якщо вони будуть розташовані на одній і тій же земельній ділянці), або це може бути окремий тендер (якщо майданчик буде розташований на іншій ділянці від полігону).
	Полігон для великогабаритних та ремонтних відходів	Відходи будівництва зазвичай містять небезпечні речовини, такі як азбест та штукатурка, які є джерелами ризиків для здоров'я та	Процес закупівель для цього об'єкта є незалежним від інших компонентів інвестицій, завдячуючи факту, що він буде розташований на окремій земельній ділянці

Рівень пріоритетності	Інвестиційний компонент	Екологічна перевага	Рекомендації з впровадження
		навколишнього середовища, і необхідно заборонити їх утилізацію на полігонах для безпечних побутових відходів.	(неподалік від м. Тернівка).

В таблиці 7 представлено графік капітальних витрат для поетапного впровадження Стратегії, який відображає визначені пріоритети¹. В таблиці припускається, що необхідні організаційні кроки, визначені вище, буде реалізовано у 2014 році, та що впровадження інвестицій може розпочатися на початку 2015 року. Часові рамки, вказані в цій таблиці, можуть бути змінені з метою відображення реального графіку прийняття рішень.

Таблиця 7 Впровадження Стратегії в рамках декількох договорів про фінансування - Графік пріоритетних інвестицій

Інвестиційна складова	Часові рамки (місяць/день/рік)				Капітальні витрати* (Євро)	Рекомендовані першочергові заходи
	Підготовка тендерної документації	Вибір підрядника	Роботи по проектуванню	Будівництво об'єктів / Закупівля обладнання		
Перший рівень пріоритетності						
Регіональний полігон (роботи)	01/01/ – 03/31/2016	04/01/ - 06/30/2016	05/01/ - 12/31/2016	07/01/2016 - 12/31/2017	3 687 500	<ul style="list-style-type: none"> Підготовка техніко-економічного обґрунтування Інженерні дослідження / проектування Проведення ОВНС
Регіональний полігон (обладнання)	01/01/ – 02/28/2016	04/01/ - 06/30/2016	не застосовне	07/01/2016 - 12/31/2017	410 000	• Як зазначено вище
Сміттеперевантажувальна станція (роботи)	01/01/ – 03/31/2016	04/01/ - 06/30/2016	05/01/ - 12/31/2015	07/01/2016 - 12/31/2017	331 000	• Як зазначено вище
Сміттеперевантажувальна станція (обладнання)	01/01/ – 02/28/2016	04/01/ - 06/30/2016	не застосовне	07/01/2016 - 12/31/2017	402 000	• Як зазначено вище
Обладнання для збирання відходів	01/01/ – 02/28/2017	03/01/ - 05/31/2017	не застосовне	06/01/ – 09/30/2017	468 000	• Як зазначено вище
Пріоритети другого рівня						
Закриття існуючих сміттєзвалищ	3 місяці	3 місяці	5 місяців	12 місяців	Не відомо	• Будівництво нового полігону та сміттеперевантажувальної станції
Завод з переробки (роботи)	3 місяці	3 місяці	6 місяців	12 місяців	350 000	• Діяльність щодо збільшення рівня обізнаності громадськості
Завод з переробки (обладнання)	3 місяці	3 місяці	не застосовне	12 місяців	650 000	
Обладнання для роздільного збирання вторинної сировини	3 місяці	3 місяці	не застосовне	4 місяці	674 200	• Діяльність щодо збільшення рівня обізнаності громадськості
Пріоритети третього рівня						

¹ Капітальні витрати, визначені в Таблиці 4, не включають технічну допомогу, проектування та витрати на контроль виконання, що включені в останній колонці Таблиці 2.

Майданчик для компостування (роботи)	3 місяці	3 місяці	4 місяці	6 місяців	98 250	<ul style="list-style-type: none"> Діяльність щодо збільшення рівня обізнаності громадськості
Майданчик для компостування (обладнання)	3 місяці	3 місяці	не застосовне	6 місяців	85 000	<ul style="list-style-type: none"> Діяльність щодо збільшення рівня обізнаності громадськості
Полігон для великогабаритних та ремонтних відходів (роботи)	3 місяці	3 місяці	4 місяці	6 місяців	155 000	<ul style="list-style-type: none"> Рішення місцевих органів влади про збирання великогабаритних та ремонтних відходів та формування тарифу Діяльність щодо збільшення рівня обізнаності громадськості
Полігон для великогабаритних та ремонтних відходів (обладнання)	3 місяці	3 місяці	не застосовне	6 місяців	410 000	<ul style="list-style-type: none"> Рішення місцевих органів влади про збирання великогабаритних та ремонтних відходів та формування тарифу Діяльність щодо збільшення рівня обізнаності громадськості

*Капітальні витрати включають орієнтовні витрати на будівництво та обладнання, за виключенням витрат на проектування, контроль та фінансування.

Державний та обласний фонди охорони навколишнього природного середовища формуються та витрачаються на щорічній основі, ці фонди, таким чином, можуть бути використані протягом певного часу на поетапне впровадження Стратегії, наприклад створення регіонального полігону може фінансуватися із державного та обласного фондів охорони навколишнього природного середовища два роки поспіль. Ці фонди також можуть використовуватися на співфінансування позики МФО.

Також необхідно розглянути варіант отримання контейнерів та вантажних автомобілів для сільської місцевості в рамках конкурсу проектів в 2014 році «Підтримка політики регіонального розвитку України» - бюджетна лінія 19.080103, в межах **Річної програми дій**, оскільки ціллю програми є посилення спроможності української влади щодо розвитку та впровадження проектів регіонального розвитку у відповідності до стратегій регіонального розвитку.

4.3 Узагальнена інформація щодо інвестиційних можливостей

В таблиці 8 наводиться узагальнена інформація щодо потенційних джерел фінансування впровадження Стратегії.

Таблиця 8 Можливі джерела фінансування Стратегії поводження з ТПВ у субрегіоні «Західний Донбас»

Інвестиційна складова	Назва можливого фінансового фонду \ організації	Інвестиційні витрати ¹
Перший рівень пріоритетності		
Санітарний полігон	МФО та співфінансування з державного та обласного фондів охорони навколишнього природного середовища, або тільки державний та	4,436 мільйонів євро
Сміттеперевантажувальна станція		0,770 мільйонів євро

	обласний фонди охорони навколишнього природного середовища	
Обладнання для збирання відходів	Річна програма дій на 2014 рік	0,425 мільйонів євро
Пріоритети другого рівня		
Завод з переробки вторинних матеріалів	МФО та співфінансування з державного та обласного фондів охорони навколишнього природного середовища, або тільки державний та обласний фонди охорони навколишнього природного середовища	1,763 мільйонів євро
Обладнання для роздільного збору вторинної сировини		
Пріоритети третього рівня		
Майданчик для компостування	МФО та співфінансування з державного та обласного фондів охорони навколишнього природного середовища, або тільки державний та обласний фонди охорони навколишнього природного середовища	0,204 мільйонів євро
Полігон для великогабаритних та ремонтних відходів	МФО та співфінансування з державного та обласного фондів охорони навколишнього природного середовища, або тільки державний та обласний фонди охорони навколишнього природного середовища	0,585 мільйонів євро

Примітка

- 1 Інвестиційні витрати включають витрати на будівництво / закупівлі обладнання плюс витрати на проектування, контроль виконання, фінансування та інші відповідні витрати, пов'язані із інвестуванням.
- 2 Державно-приватні партнерства можливі для будь-якого та всіх компонентів, але умови такого партнерства треба обговорювати, щоб тариф для населення субрегіону при цьому варіанті не був вищим у порівнянні з іншими варіантами фінансування.

Додаток А

Детальний опис варіантів фінансування

В цьому Додатку надається більш детальна інформація щодо варіантів фінансування, зокрема щодо фінансування за підтримки донорів та міжнародних фінансових організацій (МФО), які можуть приймати участь у фінансуванні впровадження Стратегії.

Гранти міжнародних донорів

Гранти міжнародних донорів - це привабливий варіант фінансування впровадження Стратегії, тому що це безкоштовне фінансування, яке не треба повертати. Однак, як правило, гранти міжнародних донорів можна спрямовувати лише на діяльність, що стосується розбудови спроможності та технічної допомоги; грантове фінансування міжнародних донорів, як правило, не можна використовувати на капітальні або операційні витрати.

Міжнародні донорські організації, які мають програми фінансування грантів, через які можуть бути підтримані відповідні аспекти впровадження Стратегії поводження з твердими побутовими відходами у субрегіоні «Західний Донбас»:

- Європейський Союз
- Шведське агентство міжнародного розвитку
- Глобальний екологічний фонд
- Канадське міністерство закордонних справ, торгівлі і розвитку

Відповідні програми та діяльність цих організацій описана нижче.

Європейський Союз (ЄС)

ЄС надає підтримку Україні з 1991 року. Підтримка надана Європейською Спільнотою Україні склала понад 2,6 мільярда євро. На даний момент в Україні реалізовується понад 250 проектів в широкому спектрі секторів.

У даний час ЄС в Україні не фінансує проекти в галузі розбудови інфраструктури управління ТПВ. Один з ключових проектів, який буде започаткований в Україні у 2014 році, стосується надання підтримки Україні у адаптації законодавства ЄС з екологічних питань та у впровадженні міжнародних зобов'язань. Результати таких проектів та одночасні ініціативи та політики уряду, зроблять питання покращення управління відходами в Україні одним із пунктів порядку денного надання міжнародної донорської допомоги країні.

Допомога ЄС в Україні надається через двосторонні та регіональні Річні програми дій (РПД) До 2013 року, Інструмент європейського сусідства та партнерства (ENPI) був ключовим інструментом фінансування та співпраці. Новий Інструмент європейського сусідства (ENI) буде основним інструментом ЄС протягом наступного фінансового періоду, 2014 - 2020 роки.

У березні 2014 року, ЄС оголосило про пакет підтримки для України, який розроблено з метою залучення 11 мільярдів євро протягом наступних семи років із бюджету ЄС та від міжнародних фінансових організацій, включно із грантовою програмою в розмірі 1 565 мільйонів євро:

- Річну програму дій (РПД) на 2014 рік: 140-200 мільйонів євро
- РПД на 2015-2020 роки: 780 мільйонів євро
- Комплексна програма («більше за більше») на 2015-2020 роки: 240-300 мільйонів євро
- Інвестиційний фонд сусідства: 200-250 мільйонів євро

Річна програма дій на 2014 рік для України включає три конкурси заявок на проекти, один з яких це Програма «Підтримка політики регіонального розвитку в Україні» - бюджетна лінія 19.080103².

Метою цієї програми є посилення спроможності української влади розробляти та впроваджувати проекти регіонального розвитку у відповідності до стратегій регіонального розвитку. Конкурс заявок на проекти очікується в червні 2014 року. Заявниками можуть бути органи місцевої влади. Регіональна стратегія поводження з відходами включає надання послуг зі збирання відходів в районах, придбання контейнерів та вантажівок, що може стати частиною заявки на проект.

Комплексна програма в розмірі 10% бюджету Європейського інструменту сусідства буде надана країнам, які досягають кращих результатів.

Інструмент європейського сусідства (ENI) 2014-2020 роки, заміняє Європейській інструмент сусідства і партнерства, який працював з 2007 по 2014 роки. ENI - це фінансова підтримка ЄС сусіднім країнам на Сході та Півдні Європи. Запропонований бюджет ENI складає понад 15 мільярдів на період 2014 - 2020 років. Стимулювання та нагородження найкращих, надання більш гнучкого та швидкого фінансування - це два головні принципи, що лежать в основі ENI.

Інвестиційний фонд сусідства (NIF) NIF був створений для фінансування капіталомістких інфраструктурних проектів у країнах партнерах. До теперішнього часу цей Фонд в основному використовувався як технічна допомога на декількох великих інфраструктурних проектах в Україні. Пакет підтримки ЄС для України передбачає 200-250 мільйонів євро, що будуть асигновані NIF на наступний період.

Грантове фінансування ЄС в основному розраховане на надання технічної допомоги, в той час, як фінансування капітальних витрат передбачене через Міжнародні фінансові організації.

Програма партнерства з питань енергоефективності та довкілля в Східній Європі («E5P») об'єднує внески ЄС та країн-донорів з метою залучення місцевого фінансування та позик від основних міжнародних фінансових організацій, що працюють в регіоні. E5P співфінансує проекти, і останнім часом її робота була сконцентрована на Україні. Основні напрямки діяльності E5P - це інвестиції в енергоефективність, але проекти з питань довкілля, спрямовані на значну економію енергоресурсів, зменшення вуглецевих викидів (CO₂) та викидів інших парникових газів (GHG) також можуть фінансуватися. Санітарні полігони відповідають цим вимогам.

Шведське агентство міжнародного розвитку (SIDA)

Шведське співробітництво у сфері розвитку є частиною глобального співробітництва, в якому SIDA відіграє одну із головних ролей. В своїй діяльності SIDA співпрацює із іншими шведськими урядовими агенціями, організаціями та міжнародними організаціями, такими як ООН, ЄС та Світовий Банк. Рішення стосовно співпраці по певним проектам приймаються SIDA разом з іншими донорами та країною реципієнтом, як на регіональному, так і на національному або глобальному рівнях. SIDA засновує свої рішення щодо співробітництва на результатах обговорень з представниками країни і організаціями та іншими донорами стосовно необхідності надання допомоги.

² http://ec.europa.eu/europeaid/documents/awp/2014/awp_2014_ukr_p3_en.pdf

SIDA є однією із найбільш активних донорських організацій в Україні. SIDA активно працює у трьох основних напрямках:

- Демократія та права людини;
- Довкілля та зміна клімату; та
- Гендерна рівність та роль жінок.

З початку діяльності SIDA в Україні, Шведська агенція інвестувала понад 67 мільйонів євро лише в проекти з питань довкілля та енергоефективності, в основному надаючи грантове співфінансування на підтримку позик Міжнародних фінансових організацій (МФО). У 2013 році, SIDA вклала 1,64 мільйона євро в розвиток сектору навколишнього середовища в Україні, в основному технічна допомога інвестиційним проектам, що фінансувалися Міжнародними фінансовими організаціями.

Критерії відбору партнерів по співробітництву не обмежені. Все залежить від того, яка організація чи установа вважається найбільш прийнятною для виконання конкретного завдання в країні реципієнті. Це може бути міністерство, органи державної влади, державні компанії, громадські організації, організації приватного сектору чи багатосторонні організації.

SIDA також має повноваження на розвиток нових форм фінансування в 2014 році, таких як позики та гарантії, фонди стимулювання, пайові інвестиційні фонди, та прямі інвестиції, а також може шукати нові поєднання наявних інструментів та акторів. Інвестиції в довкілля залишаються однією з основних сфер діяльності SIDA в 2014 році.

Глобальний екологічний фонд (ГЕФ)

Глобальний екологічний фонд (ГЕФ) був створений в жовтні 1991 року, як пілотна програма в рамках Світового Банку в розмірі 1 мільярда доларів, спрямована на підтримку захисту навколишнього середовища в світі та просування екологічно сталого розвитку. ГЕФ надає нові та додаткові гранти та пільгове фінансування на покриття додаткових витрат, що пов'язані з перетворенням проектів, що створюють переваги на національному рівні у проекти, що створюють екологічні переваги на глобальному рівні.

Діяльність ГЕФ сконцентрована у таких основних сферах: біо-різноманіття, зміна клімату, хімічні препарати, відкрите море, деградація ґрунтів, стале управління лісами, руйнування озонового шару.

ГЕФ також працює над декількома багатосторонніми проблемами та програмами: результати і навчання; державно-приватне партнерство; розбудова спроможностей; програма малих грантів; програма підтримки країни та стратегія гендерної рівності.

До теперішнього часу, ГЕФ надав підтримку 21 проекту на національному рівні в Україні через надання грантового фінансування в розмірі понад 84 мільйони доларів США. Крім цього, Україна взяла участь у 26 «регіональних і глобальних» проектах, які отримали грантове фінансування в розмірі понад 220 мільйонів доларів США.

Однак управління відходами не входить до пріоритетів діяльності, незважаючи на те, що програма малих грантів (ПМГ) ГЕФ підтримує комплексну тематику, яка зазвичай стосується запобігання деградації ґрунтів та їх відновлення після впливу стійких органічних забруднювачів (РОР). Переміщення акцентів ГЕФ з «РОР» на «хімічні препарати» означає, що електронні відходи, важкі метали, свинець та пластики також включені в сферу програмної підтримки.

З початку діяльності програми малих грантів ГЕФ в 2010 році, були профінансовані понад 70 проектів, середній розмір грантів на які складав 45 800 доларів США. Загальний фінансовий внесок програми малих грантів ГЕФ в Україні склав 3 580 674 доларів США.

Можливі види діяльності, що вірогідно будуть фінансуватися програмою малих грантів ГЕФ включають:

- Розробка та розповсюдження інформаційних матеріалів з питань відновлення ресурсів та перетворення відходів на енергію;
- Відтворення ефективних моделей в сфері управління твердими відходами;
- Створення об'єднань та партнерств між ключовими зацікавленими сторонами з метою підвищення обізнаності та розповсюдження знань на різних заходах.

Канадське міністерство закордонних справ, торгівлі і розвитку (DFATD) - Канада

Україна була визначена DFATD як «пріоритетна» країна з 2009 року, і відповідно має пріоритетну увагу в рамках програми міжнародного розвитку Уряду Канади.

DFATD надає підтримку Україні у формі проектів технічної допомоги та розбудови спроможності, які зазвичай є багаторічними. Пріоритети проектів не спрямовані безпосередньо ані на сектор управління відходами, ані на сектор навколишнього середовища, але діяльність в рамках цих секторів може бути визнана відповідною в рамках цих проектів. Таким чином, наприклад, проект спрямований на місцевий економічний розвиток або на органи місцевого самоврядування може розроблятися з урахуванням компоненту на підтримку впровадження діяльності з управління відходами через надання відповідної технічної допомоги чи сприяння розвитку спроможностей. В рамках цих ініціатив, може надаватися обмежене фінансування на конкретне та, загалом, недороге обладнання, що є важливим для підвищення продуктивності або розбудови спроможності, на які спрямована діяльність проекту.

Підсумок

В Таблиці А1 наведена узагальнена інформація про міжнародних донорів, які розглядаються як можливі джерела фінансування, доречні для Стратегії поводження з ТПВ у субрегіоні.

Таблиця А1. Міжнародні донорські організації

	ЄС	SIDA	ГЕФ	DFATD
Тип інвестиції	В основному технічна допомога та спів-фінансування інвестиційних позик МФО на <ul style="list-style-type: none"> • Роботи та закупівлю обладнання 	<ul style="list-style-type: none"> • Технічна допомога • Використання біогазу полігону 	<ul style="list-style-type: none"> • Діяльність з підвищення обізнаності • Пілотна діяльність з відновлення ресурсів, в межах комплексної тематики 	<ul style="list-style-type: none"> • Технічна допомога • Розбудова спроможності
Спеціальні відповідні фонди та / бюджетні лінії	<ul style="list-style-type: none"> • Річна програма дій • Інструмент європейського сусідства • Інвестиційний фонд сусідства 	Фонд чи інструмент не визначені	Програма малих грантів	Спеціальні ініціативи визначені в рамках відповідної діяльності проекту
Організаційно-правова форма прийнятого бенефіціара	Залежить від типу програми / інструменту	Без обмежень	<ul style="list-style-type: none"> • Організації громади • Громадська організація • дослідницькі інститути 	Може бути державний чи приватний сектор, залежно від бенефіціарів загального проекту
Максимальний розмір фінансування	Без обмежень	Без обмежень	50 000 доларів США	Не визначено, але залежить від розподілення бюджету в рамках конкретних проектів
Потреба в спів-фінансуванні	Грантове фінансування на інвестиції надається в	зазвичай фінансування надається у	Приблизно 50% вартості проекту (25% готівкою	Співфінансування не вимагається

	ЄС	SIDA	ГЕФ	DFATD
	основному на технічну допомогу інвестиційним проектам, що фінансуються за рахунок позик Міжнародних Фінансових Організацій.	відповідності до іншого фінансування МФО	та 25% не грошовий внесок)	
Контактна інформація	Веб-сторінка: Делегація ЄС в Україні http://eeas.europa.eu/delegations/ukraine/index_en.htm ENPI http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/overview/index_en.htm NIF http://ec.europa.eu/europeaid/where/neighbourhood/regional-cooperation/irc/investment_en.htm	Посольство Швеції вул. Івана Франка, 33\34, 3й поверх, 01901, Київ, Україна Email: ambassaden.kiev@gov.se Телефон: +380 44 494 4270, Факс: +380 44 494 4274 Веб-сторінка: http://www.sida.se/	Національний координатор Телефон: + 380 44 253 93 63 (вн. 144) Факс: + 380 44 253 2607 Email: svitlanan@unops.org Веб-сторінка: https://sgp.undp.org/	Посольство Канади Телефон: 380 (44) 590-3100 E-mail: kyiv@international.gc.ca Веб-сторінка: http://canadainternational.gc.ca/ukraine/

Позика Міжнародної фінансової організації (МФО)

Позики МФО - це єдине доступне джерело довготермінових капітальних інвестицій в Україні, на даному етапі.

Переваги цих позик у порівнянні із комерційними позиками полягають у наступному:

- Нижчі відсоткові ставки;
- Довший термін сплати;
- Надання міжнародної технічної допомоги та розбудова спроможності на основі надання грантів, як частина фінансової угоди на підтримку позики.

Комерційні позики - дорогі, короткотермінові, з високими вимогами до застави. Комерційні банки вважають кредити на екологічні проекти ризикованими, тому що такі проекти радше створюють зовнішні економічні переваги ніж короткотермінові приватні прибутки.

Зазвичай, умовою МФО є наявність тарифної політики, яка не обмежуватиме можливість сплати позики, використовуючи дохід отриманий проектом. На додаток, МФО застосовують або свої власні, або міжнародні стандарти до всіх аспектів проектної діяльності, яку вони фінансують, включно з адміністративними, фінансовими та технічними стандартами. Що стосується європейських МФО, стандарти які вони застосовують - це зазвичай стандарти ЄС.

МФО фінансують більш дорогі проекти або програми, оскільки процедура надання таких позик вимагає значних ресурсів та часу. Як наслідок, МФО можуть бути зацікавлені лише у фінансуванні всіх інвестицій необхідних для впровадження Стратегії поводження з ТПВ у субрегіоні; вони навряд чи зацікавляться фінансуванням окремих компонентів Стратегії.

Основне джерело заявленого ЄС пакету підтримки для України на 2014-2020 роки включає 3 мільярди євро від Європейського Інвестиційного Банку та 5 мільярдів євро від Європейського Банку Реконструкцій та Розвитку.

Європейський Банк Реконструкцій та Розвитку (ЄБРР).

ЄБРР надає позики як державному так і приватному сектору.

Позика може:

- надаватися у основних іноземних та деяких місцевих валютах;
- термін сплати по позиці в основному 5 - 10 років, але для деяких проектів до 15 та 20 років;
- мати період відтермінування початку сплати для конкретних проектів.

ЄБРР фінансує максимум 35% витрат для приватного сектору та до 70% для державного сектору.

Банк надає фінансування як на умовах фіксованої відсоткової ставки, так і на умовах плаваючої відсоткової ставки:

- База фіксованої ставки прив'язана до плаваючої ставки, такої як LIBOR.
- Плаваюча ставка діє в певних межах.

В Україні ЄБРР в основному підтримує інвестиції в дороги, енергоефективність, але також і деякі інфраструктурні проекти, такі як централізоване тепlopостачання, водopостачання та утилізація стічних вод. В основному більші міста мають достатню кредитоспроможність для отримання допомоги ЄБРР.

Наявність методології групування проектів на регіональному рівні дозволить меншим містам також отримувати фінансування за рахунок позик на вигідних умовах.

ЄБРР - це один із найбільших фінансових інвесторів в Україні. Станом на квітень 2014 року Банк виділив 8,9 мільярдів євро через 326 проектів в країні.

Європейський Інвестиційний Банк (ЄІБ)

ЄІБ підписав Рамкову угоду з Україною в 2005 році спрямовану на фінансування проектів в сфері докiлля, транспорту, телекомунікацій та енергетичної інфраструктури в Україні. На даному етапі ЄІБ фінансує 10 проектів на суму в 1,8 мільярдів євро, в основному в енергетиці та транспорті.

В країнах Східної Європи ЄІБ працює у тісній співпраці із ЄБРР. Обидві організації разом здійснюють діяльність з оцінки та проводять спільні оціночні місії.

Світовий банк (WB)

Стратегія партнерства Світового банку з Україною на 2012-2016 роки, була прийнята Радою директорів Світового Банку в лютому 2012 року, та спрямована на:

- покращення послуг, які надає держава, сталість та ефективність системи державного фінансування - будівництво доріг, енергетичний сектор, комунальні послуги та
- покращення бізнес клімату.

Поточний портфель інвестиційного кредитування включає 11 проектів на загальну суму 1,8 мільярдів доларів США. З моменту вступу України до Світового банку в 1992 році, надане фінансування склало загалом близько 7 мільярдів доларів США для 40 проектів.

Як правило, позики Світового банку підлягають сплаті протягом 20 років з 5 річним періодом відтермінування погашення позики.

У 2014 році Світовий банк надав нові позики в Україні в розмірі 1,8 мільярдів доларів США.

Одним з основних нових джерел інвестицій є **друга фаза Проекту «Розвиток міської інфраструктури»**, спрямованого на покращення якості та ефективності послуг з водопостачання, утилізації стічних вод, управління твердими відходами у вибраних містах України. Загальна вартість проекту складає 350 мільйонів доларів США, з яких 300 мільйонів доларів США - це позика. Цей проект складається з трьох компонентів, перший компонент - це покращення міської інфраструктури. В рамках цього компоненту буде фінансуватися відновлення, реконструкція та модернізація систем водопостачання, систем відведення та очищення стічних вод, та об'єктів управління твердими відходами у 10 містах. Цей компонент спрямований на покращення ефективності комунальних служб, що беруть участь у проекті, скорочення їх витрат, збільшення рівня надійності послуг, та покращення послуг водопостачання та відведення та очищення стічних вод. Другий компонент - це зміцнення інституційної спроможності та розбудова навичок. В рамках цього компоненту буде проведено ряд заходів, спрямованих на зміцнення інституційної спроможності, які будуть проводитись для комунальних служб та на національному рівні. Додаткове грантове фінансування в розмірі 7 мільйонів доларів США буде надане Шведським агентством міжнародного розвитку (SIDA), як співфінансування діяльності в рамках цього компоненту. Зрештою, третій компонент - це управління проектом, проведення техніко-економічної оцінки та контроль за виконанням.

Перша фаза проекту «Розвиток міської інфраструктури», яка розпочалася у 2007 році, охоплювала таку саму групу інвестицій в попередніх 14 містах. Компонент з управління відходами знаходиться на етапі впровадження.

Банк розвитку KfW (Німецький банк розвитку)

Банк розвитку KfW надає позики в країнах що розвиваються. Країни із середнім рівнем доходу, такі як Україна, також входять до цієї групи.

Країнам що розвиваються, з річним доходом на душу населення, на даному етапі, в розмірі 1 905 доларів США, надаються стандартні позики із відсотковою ставкою в розмірі 2 відсотків та терміном сплати 30 років, або індивідуальні змішані позики (на розвиток) із значно меншою відсотковою ставкою та обумовленим попитом терміном сплати.

Країнам що розвиваються із значно більшим рівнем доходу також пропонуються стимулюючі позики. Стимулюючі позики дорожчі ніж позики на розвиток, але вони все одно набагато дешевші ніж позики комерційних банків. Найвний довгий термін погашення грошових фондів є співставним із строком експлуатації інфраструктури. Вони використовуються для фінансування проектів та програм, які підпадають під категорію тих, що будуть перетворюватися з проектів в рамках політики розвитку на економічно ефективні.

Проекти та програми, які запроваджуються, розробляються німецьким урядом спільно з урядом країни-партнера, та угоди, які є обов'язковими до виконання у відповідності до міжнародного законодавства, як правило підписуються після проведення оцінки KfW корисності та перспективності запланованого проекту. KfW надає допомогу організаціям-виконавцям в країні-партнері у підготовці проектів та надає підтримку в процесі впровадження. KfW проводить моніторинг ходу виконання заходів, що фінансуються, після закінчення проекту оцінює чи були досягнуті цілі розвитку, і чи матимуть результати проекту довготривалий вплив.

KfW підписав з Німецько-українським фондом та Міністерством фінансів України в 2013 році Угоду про надання позики в розмірі 10 мільйонів євро та гранту в розмірі 2 мільйонів євро на фінансування проекту щодо підтримки малого і середнього бізнесу в Україні.

Банк розвитку KfW є виконавцем гранту в розмірі 4,9 мільйонів євро, наданого Міністерством екології, охорони навколишнього середовища та ядерної безпеки Німеччини для «Запобігання викидів парникових газів шляхом відновлення та сталого управління торф'яниками в Україні».

Екологічна фінансова корпорація Північної Європи (NEFCO)

NEFCO - це міжнародна фінансова інституція створена п'ятьма країнами Північної Європи: Данією, Фінляндією, Ісландією, Норвегією та Швецією. NEFCO надає інвестиційні позики на діяльність, яка має позитивний екологічний ефект, та є цікавою для регіону Північної Європи.

Проекти, що відповідають критеріям, повинні засновуватися на довготерміновій співпраці через інвестування в підприємства або створення спільних підприємств чи корпоративне поглинання, також вони повинні мати північноєвропейську компанію або установу як партнера.

Гранти надаються лише як виключення, так як допомога зазвичай включає фінансування фонду акціонерного капіталу або середньо- та довгострокові позики та гарантії на ринкових умовах.

NEFCO адмініструє ряд різних фондів, основні із яких для України - це Інвестиційний фонд NEFCO та Фонд екологічного розвитку країн Північної Європи.

В переліку сфер, які визначені для проектного фінансування **Інвестиційним фондом NEFCO** є також управління відходами. Основні критерії відбору, які застосовуються при відборі проектів - це економічна ефективність, позитивний вплив на навколишнє середовище, та проект має бути цікавим північноєвропейським країнам. Позики надаються на ринкових умовах, максимальний розмір інвестиційної позики складає 5 мільйонів євро на проект, строк сплати становить до 10 років. Максимальний грант дорівнює одній третині загальної вартості проекту. При фінансуванні капітальних інвестицій, частка фінансування NEFCO не перевищує 50 відсотків загальної суми інвестиції. Через цей інструмент в Україні фінансується два проекти:

- завод з виробництва екологічно безпечної фарби, на загальну суму 10,6 мільйонів євро, з яких 2,2 мільйони - це позика надана NEFCO. Завод збудовано шведською компанією Eskaro, а проект співфінансується Swedfund та Eskaro Group.
- Українська сільськогосподарська компанія ТОВ Даноша, що є власністю датської компанії, отримала позику на покращення переробки гноївки на свинофермі, що значно зменшить викиди метану.

Фонд екологічного розвитку країн Північної Європи реалізовує декілька програм з різними цілями. Поворотний фонд «За чисте виробництво» надає позики напряму підприємствам, які запроваджують програми чистого виробництва, а також комунальним підприємствам на фінансування екологічно-ефективних заходів, в основному в секторі водопостачання, утилізації стічних вод та теплопостачання. Через кредитну лінію на енергозберігаючу діяльність підтримуються невеличкі заходи по запровадженню енергоефективності в соціальному секторі. Через агроекологічну кредитну лінію фінансуються інвестиції у захист навколишнього середовища на сільськогосподарських підприємствах. Фонд надає позики до 0,5 мільйонів євро. Вимагається місцева участь у фінансуванні. Внески фонду можуть надаватися у формі грантів на закупівлю товарів або послуг (готівкові субсидії) або на зменшення вартості обслуговування боргу. Максимальний грант дорівнює одній третині загальної вартості проекту.

Підсумок

В Таблиці А2 підсумовуються відповідні дані про МФО. МФО зацікавлені у фінансуванні великих проектів, що відповідають пріоритетам політики як їх акціонерів (тобто, країни-учасниць), так і

країн-бенефіціарів з якими вони працюють. «Управління відходами» та «довкілля» загалом є пріоритетними секторами для ЄБРР, ЄІБ, WB, KfW та NEFCO. Серед цих МФО:

- ЄІБ та WB загалом надають перевагу виділенню позик більшого розміру, ніж необхідно для впровадження Регіональної стратегії поводження з твердими побутовими відходами у субрегіоні «Західний Донбас». Однак, фінансування впровадження Стратегії може бути включено як частина більшого пакету фінансування, якщо це буде узгоджено між Урядом України та відповідною МФО.
- ЄБРР та KfW обидві фінансують інвестиції у сфері управління відходами, та можуть розширити фінансування на рівень, необхідний для впровадження Стратегії поводження з твердими побутовими відходами у субрегіоні «Західний Донбас».
- NEFCO фінансує інвестиції в сфері управління відходами за наявності компанії-партнера у країнах Північної Європи.

Таблиця А2: Міжнародні фінансові організації

Інформація	ЄБРР	ЄІБ	WB	Банк розвитку KfW	NEFCO - Інвестиційний фонд
Тип інвестиції	Комунальна інфраструктура, включно із знешкодженням та утилізацією відходів	багато-компонентні інвестиційні програми з використанням «рамкової позики» для ряду проектів, зазвичай надається на рівні національної чи місцевої влади, інфраструктура, енергоефективність, транспорт та відновлення міської території.	Комунальна інфраструктура, проекти по відновленню біогазу полігонів, позики надаються для пакету проектів	Полігони та TLS, очисні споруди	управління відходами серед пріоритетів
Організаційно-правова форма прийнятого бенефіціара	Державні та приватні	Державні та приватні	Державні та приватні	Уряди, включно із місцевими, комунальні підприємства	Державні та приватні, партнери із Північної Європи
Максимальний розмір фінансування	Мінімум 5 мільйонів євро Максимум 250 мільйонів євро	Мінімум 25 мільйонів євро	Не визначено	Мінімум не визначений, але важливіше, щоб результат та масштаб виправдували докладені зусилля	Максимум 5 мільйонів євро
Потреба в співфінансуванні	зазвичай фінансується до 35 відсотків від загальної вартості проекту, у випадку, якщо бенефіціар - це приватна компанія, та до 70% - у випадку державної компанії.	зазвичай фінансується до 35% загальної вартості проекту, але фінансування може досягати 50%	Вимога відсутня	Вимога відсутня	зазвичай фінансується до 50% від загальної вартості проекту
Контактна	вул.	вул.	Дніпровський	Офіс KfW в Києві	Офіс в Києві:

Інформація	ЄБРР	ЄІБ	WB	Банк розвитку KfW	NEFCO - Інвестиційний фонд
інформація	Немировича-Данченка, 16 01133 Київ Україна Тел.: +380 44 277 11 00 Email: kiev@kev.ebrd.com	Володимирська, 101 01033, Київ, Україна +380 443908018	узвіз, 1, 2й поверх, Київ 01010, Україна Тел.: +380 44 490 66 71 Email: ukraine@worldbank.org	вул. Велика Васильківська, 44 офіс 1, 01004 Київ Україна, Тел.: +38 044 581 19 55 Email: kfw.kiew@kfw.de	вул. Велика Васильківська 23-Б, корпус Б, офіс 212 Київ, 01601, Україна тел.: +380 44 287 0106

Фінансування за рахунок державних коштів

Внутрішні джерела фінансування впровадження Стратегії поводження з ТПВ у субрегіоні «Західний Донбас» включають Державний фонд охорони навколишнього середовища, створений у 1991 році.

Фонд створено на основі

- Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» від 25.06.1991 року,
- Постанови Кабінету Міністрів № 643 «Про затвердження положення про Державний фонд охорони природного навколишнього середовища» від 07.05.1998
- Постанови Кабінету Міністрів України № 181 від 15.02.2002 «Про внесення змін до постанови Кабінету Міністрів України від 7 травня 1998 р. N 634», зокрема щодо формування Фонду за рахунок коштів збору за забруднення навколишнього природного середовища та інших коштів, визначених законодавством.

Джерела доходу Державного фонду визначені в національному законодавстві. У відповідності до Закону «Про охорону навколишнього природного середовища», вони включають:

- Збори за забруднення навколишнього середовища (за викиди в повітря стаціонарних джерел та автотранспорту, скидання стічних вод до водойм та утилізацію твердих відходів), що формує основні джерела надходження доходів Фонду;
- Штрафи та стягнення за шкоду спричинену порушенням законодавства про захист навколишнього середовища в процесі ведення бізнесу та іншої діяльності, які формують дохід місцевих та регіональних Фондів; та
- Внески спеціального призначення та добровільні внески компаній, установ, організацій та приватних осіб.

Державний фонд охорони навколишнього природного середовища є частиною Державного бюджету України. Фонд працює на державному, обласному та місцевому рівнях. Надходження від зборів за забруднення навколишнього середовища розподіляються наступним чином: 25% - місцеві (місто, село, селище) фонди охорони навколишнього природного середовища; 10% - регіональні (обласні) фонди охорони навколишнього природного середовища; 65% - державний рівень.

Фонди використовуються для фінансування заходів по захисту навколишнього середовища у відповідності до критеріїв визначених Міністерством екології та природних ресурсів на основі затверджених програм, та за узгодженням з Міністерством фінансів та Міністерством економічного розвитку і торгівлі.

Підсумок

Таблиця А3 підсумовує потенційні можливості використання внутрішніх фондів для впровадження Стратегії. Однак, не зрозуміло, чи рівень фінансування, який може бути доступним через цей механізм, буде достатнім для отримання обсягу інвестицій, що необхідні для впровадження Стратегії, якщо звичайно мова не йде про декілька років впровадження. Відповідно, якщо впровадження буде здійснюватися за рахунок цих коштів, буде необхідно розподілити період впровадження на етапи, у відповідності до пріоритетності інвестиційних вимог.

Таблиця А3. Можливе використання Державного фонду охорони навколишнього природного середовища для фінансування впровадження Стратегії

Назва фонду	Типи інвестицій, що можуть бути профінансовані	Організаційно-правова форма прийнятого бенефіціара	Максимальний розмір фінансування
Державний та обласний фонди охорони навколишнього природного середовища	Регіональні фонди (наприклад, полігон, сміттєперевантажувальна станція), співфінансування	Державна, комунальна	Немає обмежень, але обмежено річним розміром фонду та іншими потребами та пріоритетами
Міські / районні фонди охорони навколишнього природного середовища	Міське обладнання таке як контейнери, вантажівки	Державна, комунальна	Немає обмежень, але обмежено річним розміром фонду та іншими потребами

Фінансування за рахунок приватного сектору

Фінансування приватного сектору може бути залучене для впровадження всіх частин Стратегії поводження з ТПВ у субрегіоні «Західний Донбас». Зазвичай, фінансування приватним сектором систем управління відходами може бути використане для одного, чи декількох з пунктів:

- Збирання відходів;
- Збирання, переробка та продаж вторинної сировини і компосту;
- Сміттєперевантажувальні станції, транспорт для перевезення на далекі відстані та полігон.

Фінансування систем управління відходами приватним секторам, зазвичай здійснюється в рамках «державно-приватного партнерства», а не через надання комерційні позики державній організації³. Варіанти державно-приватного партнерства визначені в законодавстві, та включають:

- Концесія,
- Договір про спільну діяльність (ДПС),
- Оренда державного майна,
- Спільне управління.

У секторі управління відходами, формат державно-приватного партнерства може бути найбільш ефективним коли доходи від комерційно-привабливої діяльності (наприклад, продаж

³ Комерційна позика такого типу характеризується непривабливими відсотковими ставками та строком сплати, та може вважатися комерційними організаціями високо-ризикованою.

вторинної сировини) можуть використовуватися для компенсації вартості необхідних послуг (наприклад, збирання відходів), що мають сплачуватися користувачами системи управління відходами. Отже, державно-приватне партнерство для комерційно-привабливої діяльності (наприклад, переробка та продаж вторинної сировини) може бути привабливим для приватного інвестора, але може призвести до втрати джерела доходів, яке за інших обставин може використовуватися для скорочення витрат на управління відходами для населення в цілому.

На додаток, ефективне державно-приватне партнерство вимагає відповідного правового середовища. В цьому відношенні, Радою підприємців при Кабінеті міністрів України⁴ були визначенні перешкоди щодо державно-приватного партнерств в Україні:

- Погана співпраця між центральними та місцевими органами влади;
- Незавершена адміністративна та територіальна реформа;
- Проблема державної власності на противагу муніципальній на земельні ділянки та інші об'єкти, та інші проблеми, пов'язані з землею;
- Складні та довгі процедури отримання ліцензій та дозволів, включно із дозволами на будівництво;
- Непрозорі процедури закупівель;
- Вибір керуючого законодавства та вирішення суперечок;
- Низький рівень дотримання законодавчих вимог.

Відповідно, треба ретельно обмірковувати чи зможе, і яким чином, приватно-державне партнерство бути організовано на користь зацікавлених сторін.

⁴ Валерій Юзба, Заступник голови, Рада підприємців при Кабінеті Міністрів: *Можливості державно-приватного партнерства в Україні: Законодавчі, правові та інституційні міркування*, Бізнес форум UNECE, 2012 рік.
http://www.unece.org/fileadmin/DAM/ceci/documents/2012/ppp/ppp_days/Business_Forum/luzba.pdf

Додаток Б

Юридичний аналіз організаційної структури в сфері управління ТПВ

В даному Додатку наведені результати юридичного аналізу організаційних можливостей створення системи управління ТПВ у субрегіоні «Західний Донбас». Аналіз був виконаний виходячи з потреб регіональної системи управління відходами в субрегіоні «Західний Донбас», а саме:

1. Павлоградський та Петропавлівський райони узгоджують питання щодо визначення підрядника та підписання угоди, а також в цілому щодо організації збирання відходів на рівні району.
2. Павлоград, Тернівка, Першотравенськ, Павлоградський та Петропавлівський райони мають узгодити питання щодо координації на регіональному рівні, організації перевезення, переробки, знешкодження та утилізації відходів.

Висновки юридичного аналізу наведені в розділі 2.2 Дорожньої карти.

1. Організація єдиної системи вивезення відходів на рівні районів

1.1. Створення Асоціації органів місцевого самоврядування:

Асоціації органів місцевого самоврядування – добровільні неприбуткові об'єднання, створені органами місцевого самоврядування з метою більш ефективного здійснення своїх повноважень, узгодження дій органів місцевого самоврядування щодо захисту прав та інтересів територіальних громад, сприяння місцевому та регіональному розвитку.

Кожен член Асоціації, може бути членом тільки однієї подібної Асоціації органів місцевого самоврядування.

Проведення конкурсу на визначення переможця:

- ✓ Законодавством не передбачено можливості проведення асоціацією конкурсу щодо визначення надавача послуг з вивезення твердих побутових відходів.

Встановлення тарифів на вивезення ТПВ.

- ✓ Законодавством не надано повноважень асоціаціям встановлювати тарифи на вивезення ТПВ.

Підписання угоди з переможцем конкурсу.

- ✓ Згідно діючого законодавства, асоціація не може від імені своїх членів підписати угоду щодо надання послуг з вивезення ТПВ з переможцем конкурсу.

Ч. 3 ст. 35-1 ЗУ «Про відходи» **збирання та вивезення побутових відходів у межах певної території здійснюються юридичною особою**, яка уповноважена на це органом місцевого самоврядування на конкурсних засадах у порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України.

Порядком проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів, що затверджена Постановою КМУ від 16.11.2011 р. № 1173, а саме п. 3 Порядку встановлено, що учасниками конкурсу можуть бути **суб'єкти господарювання, установчими документами яких передбачено провадження діяльності у сфері поводження з побутовими відходами** та які

можуть забезпечити виконання обов'язків, визначених у частині другій статті 21 Закону України "Про житлово-комунальні послуги.

Відповідно до ст. 1 ЗУ «Про асоціації органів місцевого самоврядування», асоціації органів місцевого самоврядування та їх добровільні об'єднання – добровільні **неприбуткові об'єднання**, створені органами місцевого самоврядування з метою **більш ефективного здійснення своїх повноважень, узгодження дій органів місцевого самоврядування щодо захисту прав та інтересів територіальних громад, сприяння місцевому та регіональному розвитку.**

Тобто Асоціація не може бути виконавцем послуг з вивезення побутових відходів, хоч і має статус юридичної особи, але ЗУ «Про асоціації органів місцевого самоврядування» **не передбачено здійснення Асоціацією господарської діяльності.**

Асоціація як юридична особа:

- a) не може укласти угоди зі споживачами послуг зі збору та вивезення ТВП, так як договори зі споживачами може підписувати виконавець послуг, ким Асоціація бути не може;
- b) Асоціація не може встановлювати тарифи на послуги в галузі поводження з ТВП, так як тарифи затверджуються органами місцевого самоврядування за поданням економічно обґрунтованих розрахунків виконавця послуг;
- c) Асоціація не проводить тендерів, так як такі обов'язки покладені на органи місцевого самоврядування, відповідно до п. 55 ч. 1 ст. 26 ЗУ «Про місцеве самоврядування», ч. 10 ст. 35-1 ЗУ «Про відходи», Порядком проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів.

Проміжний висновок: створення Асоціації органів місцевого самоврядування з цілю затвердити єдиний тариф та обрати одного постачальника послуг з вивезення ТПВ на рівні району недоцільно.

1.2. Затвердження тарифів/проведення конкурсу, тощо, розглядаємо на рівні сільської, селищної, міської ради:

Проведення конкурсу на визначення переможця (ч. 1 ст. 26 ЗУ «Про місцеве самоврядування», ч. 10 ст. 35-1 ЗУ «Про відходи»).

- ✓ **Так.** Виключно на пленарних засіданнях сільської, селищної, міської ради вирішуються питання щодо визначення на конкурсних засадах юридичних осіб, які здійснюють у межах певної території збирання та перевезення побутових відходів спеціально обладнаними для цього транспортними засобами. Орган місцевого самоврядування на конкурсних засадах визначає виконавця послуг з перевезення побутових відходів з певної території населеного пункту.

Встановлення тарифів на вивезення ТПВ (ч. 1 ст. 28 ЗУ «Про місцеве самоврядування», ч. 2 ст. 31 ЗУ «Про житлово-комунальні послуги»).

- ✓ **Так.** До відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на побутові, комунальні, транспортні та інші послуги. Виконавці (переможець конкурсу) здійснюють розрахунки економічно обґрунтованих витрат на надання житлово-комунальних послуг і подають їх органам, уповноваженим здійснювати встановлення тарифів (органам місцевого самоврядування).
-

Органи місцевого самоврядування встановлюють тарифи на житлово-комунальні послуги в розмірі не нижче економічно обґрунтованих витрат на їх надання.

Підписання угоди з переможцем конкурсу (п.п. 30-32 Постанови КМУ від 16.11.2011 року Питання надання послуг з вивезення побутових відходів).

- ✓ Так. Організатор конкурсу протягом не більш як п'яти робочих днів з дня проведення конкурсу вводить у дію відповідним актом рішення конкурсної комісії щодо визначення переможця конкурсу на певній території населеного пункту, межі якої були визначені умовами конкурсу та зазначає строк, протягом якого виконавець має право надавати такі послуги, але не менш як п'ять років. У разі коли в конкурсі взяв участь тільки один учасник і його пропозицію не було відхилено, строк, на який він визначається виконавцем послуг з вивезення побутових відходів на певній території населеного пункту, повинен становити 12 місяців, після чого організовується і проводиться новий конкурс. З переможцем конкурсу протягом десяти календарних днів після прийняття конкурсною комісією рішення укладається договір на надання послуг з вивезення побутових відходів на певній території населеного пункту відповідно до типового договору.

Проміжний висновок: сільські, селищні та міської ради можуть на своєму рівні провести конкурс, визначити переможця та затвердити економічно обґрунтований тариф для вивезення ТПВ в межах своєї території.

1.3. Делегування повноважень по затвердженню тарифів/проведенню конкурсу для визначення поставника послуг з вивезення ТПВ від сільської, селищної, міської ради на районний рівень.

Проведення конкурсу на визначення переможця (п. 4 Постанови КМУ від 16.11.2011 року № 1173 Питання надання послуг з вивезення побутових відходів).

- ✓ Так. Повноваження щодо підготовки та проведення конкурсу на визначення переможця з надання послуг на збирання та вивезення ТПВ можуть бути делеговані сільськими, селищними, міськими радами районній державній адміністрації. Передання повноважень оформлюється рішенням сесії органу місцевого самоврядування з встановленням кола повноважень, які делегуються адміністрації. П. 4 Порядку проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 16 листопада 2011 року № 1173 дозволено делегувати повноваження щодо підготовки та проведення конкурсу **місцевим державним адміністраціям**, а не районним чи обласним радам.

Встановлення тарифів на вивезення ТПВ (п. 37 ч. 1 ст. 43 ЗУ «Про місцеве самоврядування», ч.2 ст. 31 ЗУ «Про житлово-комунальні послуги»).

- ✓ Так. Як зазначалось вище, до відання виконавчих органів сільських, селищних, міських рад належить встановлення в порядку і межах, визначених законодавством, тарифів на побутові, комунальні, транспортні та інші послуги. Проте, делегування повноважень щодо визначення переможця з надання послуг на збирання і вивезення ТПВ на певній території районній державній адміністрації **можливе**, але за умови що переможцем даного конкурсу стане комунальне підприємство, яке перебуває у спільній власності територіальних

громад, тоді повноваження щодо встановлення тарифів на збирання і вивезення ТПВ переходить до районної ради і вирішується виключно на її пленарному засіданні за поданими розрахунками економічно обґрунтованого тарифу переможцем конкурсу. В цій ситуації можна стверджувати, що районною радою може бути затверджений економічно обґрунтований тариф на всю територію району.

Підписання угоди з переможцем конкурсу (п. 4, п.п. 30-32 Постанови КМУ від 16.11.2011 року № 1173 Питання надання послуг з вивезення побутових відходів).

- ✓ Так. Якщо рішеннями сільських, селищних, міських рад повноваження щодо проведення конкурсу на визначення переможця з надання послуг на збирання та вивезення ТПВ делеговані райдержадміністрації, то адміністрація, як організатор конкурсу, може підписувати від імені органів місцевого самоврядування договори з переможцями конкурсу. Для цього протягом не більш як п'яти робочих днів з дня проведення конкурсу вводить у дію відповідним актом рішення конкурсної комісії та протягом десяти календарних днів після прийняття конкурсною комісією рішення укладається договір на надання послуг з вивезення побутових відходів на певній території.

Проміжний висновок: *сільські, селищні та міської ради можуть делегувати повноваження на проведення конкурсу, визначення переможця, підписання угоди та затвердження економічно обґрунтованого тарифу для вивезення ТПВ на рівень району, в частині проведення конкурсу, визначення переможця та підписання угоди з ним – до райдержадміністрації, в частині затвердження тарифу – до районної ради.*

В цілому, із наведеного вище можна зробити висновок, що діючим законодавством України передбачена можливість делегування повноважень органів місцевого самоврядування по проведенню конкурсу на визначення переможця з надання послуг по вивезенню твердих побутових відходів тільки місцевим державним адміністраціям, а повноваження щодо встановлення тарифів на вивезення ТПВ можуть відноситись до компетенції районних, обласних рад лише за однієї умови – якщо такі тарифи затверджуються для комунального підприємства, яке перебуває у спільній власності територіальних громад. За звичайних умов повноваження щодо встановлення тарифів на вивезення ТПВ належать виконавчим органам сільських, селищних, міських рад.

1.4. Делегування повноважень по затвердженню тарифів/проведенню конкурсу для визначення поставника послуг по вивезенню ТПВ від сільської, селищної, міської ради на обласний рівень.

Схема делегування повноважень на проведення конкурсу, встановлення тарифів та підписання угоди з переможцем на обласний рівень аналогічна схемі на районному рівні і передбачає залучення обласної державної адміністрації для проведення конкурсу на визначення переможця з надання послуг зі збирання та вивезення ТПВ та обласної ради для затвердження тарифів, якщо переможцем конкурсу стане комунальне підприємство, яке перебуває у спільній власності територіальних громад і створене обласною радою як органом управління майном, що перебуває у спільній власності територіальних громад.

Проміжний висновок: *сільські, селищні та міські ради можуть делегувати повноваження на проведення конкурсу, визначення переможця підписання угоди та затвердження економічно обґрунтованого тарифу для вивезення ТПВ на рівень області.*

Проведення конкурсу по визначенню переможця з надання послуг з вивезення ТПВ.

На практиці доволі часто зустрічаються випадки, коли **підприємство**, яке надає послуги з вивезення твердих побутових відходів **визначається без проведення конкурсу**. Така практика існує, але необхідно розуміти, що вона може призвести до негативних наслідків.

Небезпеку втручання Антимонопольного комітету України, який, посилаючись на частину 2 статті 4 Закону України «Про захист економічної конкуренції», вказує, що суб'єкти господарювання, органи влади, органи місцевого самоврядування, а також органи адміністративно-господарського управління та контролю зобов'язані сприяти розвитку конкуренції та не вчиняти будь-яких неправомірних дій, які можуть мати негативний вплив на конкуренцію.

У випадку не проведення конкурсу щодо визначення надавача послуг по вивезенню ТПВ, бездіяльність місцевої ради визнається порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, що кваліфікується за пунктом третім статті 50 та пунктом першим статті 15 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді бездіяльності органів місцевого самоврядування, яка може призвести до обмеження конкуренції.

За результатами перевірки АМК має повноваження зобов'язати орган місцевого самоврядування припинити порушення законодавства про захист економічної конкуренції шляхом визначення на конкурсних засадах виконавця послуг з вивезення побутових відходів.

Також повноваження щодо нагляду за діяльністю органів влади та місцевого самоврядування України покладені на органи прокуратури, відповідно до ст. 19 Закону України «Про прокуратуру».

При виявленні порушень закону при виданні актів органами місцевого самоврядування (до яких відноситься і рішення про вибір виконавця з вивезення ТПВ) прокурор може скасувати незаконні акти (якщо вони повністю не відповідають вимогам закону) або приведенню їх у відповідність з вимогами закону (якщо закону суперечить окреме положення акта). Для цього прокурор використовує повноваження, надані йому пп.1, 2 ч.2 ст.20, ст.21 Закону “Про прокуратуру”.

В залежності від характеру порушень закону при виданні незаконного акта та їх наслідків, прокурор вирішує питання про притягнення посадових осіб органів місцевого самоврядування до кримінальної, адміністративної (зокрема, за Законом “Про боротьбу з корупцією”) або дисциплінарної відповідальності. Також вживаються заходи з відшкодування шкоди, завданої такими порушеннями закону, громадянам або юридичним особам.

Діючим законодавством України передбачено, що виконавець послуг з вивезення твердих побутових відходів визначається виключно на конкурсних умовах.

Повноваження щодо визначення переможця надані органам місцевого самоврядування (виконавчим органом сільської, селищної, міської ради) або місцевим державним адміністраціям, в разі делегування ним таких повноважень органами місцевого самоврядування.

Ні Порядком проведення конкурсу на надання послуг з вивезення побутових відходів, ні іншими нормативно-правовими актами не передбачено делегування повноважень щодо визначення переможця з надання послуг по вивезенню твердих побутових відходів районним чи обласним радам.

До конкурсу можуть бути допущені будь-які юридичні особи, суб'єкти підприємницької діяльності, які можуть забезпечити виконання вказаних послуг та статутними документами яких передбачений відповідний вид господарської діяльності. Це можуть бути як комунальні підприємства, так і підприємства інших організаційно-правових форм.

Переможець конкурсу підписує договір з організатором конкурсу (місцева адміністрація або сільська, селищна, міська рада) на вивезення твердих побутових відходів з певної території строком не менше 5 років (якщо у конкурсі брали участь два чи більше учасників) або не більше, ніж на 12 місяців (у випадку, якщо він був єдиним учасником).

Формування тарифу.

На практиці іноді зустрічаються випадки, коли виконавець послуг з вивезення ТПВ не погоджує розроблені тарифи з Державною інспекцією України з контролю за цінами. В такому разі існує небезпека застосування Держцінінспекцією фінансових санкцій до такого підприємства. Також тарифи, які прийняті без урахування висновків Держцінінспекції можуть бути скасовані прокурором під час перевірки.

Після розрахунку та погодження з Державною інспекцією України з контролю за цінами економічно обґрунтованих тарифів на вивезення ТПВ, переможець конкурсу подає такі тарифи на затвердження виконавчим органам сільських, селищних, міських рад, до виключної компетенції яких відносяться дані питання.

Оскільки затвердження тарифів на вивезення ТПВ підпадає під закон України «Про засади державної регуляторної політики у сфері господарської діяльності», то орган місцевого самоврядування має приймати рішення з дотриманням вимог цього закону, а саме:

- Проект рішення має бути проаналізований;
- Проект рішення має бути оприлюднений разом з аналізом та має бути встановлений строк, для отримання пропозицій та зауважень (не менше місяця та не більше трьох місяців). Оприлюднення відбувається у засобі масової інформації органу місцевого самоврядування, в засобах масової інформації адміністративно-територіальної одиниці, до якої відноситься орган місцевого самоврядування або ж на офіційному сайті засобі місцевого самоврядування;
- Прийняття рішення після отримання зауважень та пропозицій має відбуватись з їх урахуванням або з мотивованим відхиленням;
- Після прийняття рішення про встановлення тарифів на вивезення твердих побутових відходів, воно має бути доведено до відома громадян.

Законодавством передбачена єдина можливість делегування повноважень затвердженню тарифів сільськими, селищними, міськими радами районній чи обласній раді. Лише на пленарних засіданнях районної, обласної ради можуть вирішуватись питання про встановлення тарифів на житлово-комунальні послуги (в тому числі і послуги з вивезення твердих побутових відходів), які надаються підприємствами, що перебувають у спільній власності територіальних громад, представництво інтересів яких здійснює відповідна районна чи обласна рада.

Тобто тільки у випадку, якщо переможцем конкурсу виявиться спільне комунальне підприємство, яке представляє спільну власність територіальних громад і засновником якого є обласна чи районна рада, то така рада наділена повноваженнями по встановленню тарифів на вивезення твердих побутових відходів на територіях, що перебувають під її управлінням.

2. Організація системи поводження з відходами на рівні субрегіону «Західний Донбас»

Далі проаналізована можливість створення структури для управління всіма об'єктами (новий полігон, перевантажувальна станція, станція компостування, станція сортування, полігон поводження з великогабаритними та ремонтними відходами), які будуть розміщені на території різних територіальних громад.

2.1. Комунальне підприємство, що перебуває у спільній власності територіальних громад.

Заснування:

Відповідно до ч. 3, 4 ст. 60 ЗУ «Про місцеве самоврядування» територіальні громади сіл, селищ, міст, районів у містах безпосередньо або через органи місцевого самоврядування можуть об'єднувати на договірних засадах на праві спільної власності об'єкти права комунальної власності, а також кошти місцевих бюджетів для виконання спільних проектів або для спільного

фінансування (утримання) комунальних підприємств, установ та організацій і створювати для цього відповідні органи і служби.

Районні та обласні ради від імені територіальних громад сіл, селищ, міст здійснюють управління об'єктами їхньої спільної власності, що задовольняють спільні потреби територіальних громад.

Порядок заснування:

- координаційна рада за участю повноважних представників територіальних громад;
- рішення про створення спільного комунального підприємства кожної з територіальних громад-засновників з визначенням майна чи коштів, які будуть передані для формування статутного капіталу;
- рішення районної (обласної) ради про створення спільного комунального підприємства, формування статутного капіталу, затвердження статуту;
- державна реєстрація спільного комунального підприємства.

Формування майна та фінансування:

Майно спільному комунальному підприємству передається на баланс на праві господарського відання (комунальне комерційне підприємство) за рішенням засновників.

Для підтримання життєдіяльності підприємства між засновниками та районною (обласною) радою укладається договір про надання субвенцій, яким визначається суми коштів та періодичність, що будуть перераховуватись з бюджетів засновників (місцевих рад) в бюджет районної (обласної) ради і цільове призначення цих коштів.

Відповідно до п. 3 ч. 9 ст. 60 ЗУ «Про місцеве самоврядування» сільські, селищні, міські, районні в містах (у разі їх створення) ради мають право мати об'єкти комунальної власності за межами відповідних адміністративно-територіальних одиниць.

Відповідно до ч. 5 ст. 60 ЗУ «Про місцеве самоврядування» органи місцевого самоврядування від імені та в інтересах територіальних громад, відповідно до закону здійснюють правомочності щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності, в тому числі виконують усі майнові операції, можуть передавати об'єкти права комунальної власності у постійне або тимчасове користування юридичним та фізичним особам, здавати їх в оренду, продавати і купувати, використовувати як заставу, вирішувати питання їхнього відчуження, визначати в угодах та договорах умови використання та фінансування об'єктів, що приватизуються та передаються у користування і оренду.

Органи місцевого самоврядування, які не є засновниками даного комунального підприємства можуть передавати йому майно у постійне (тимчасове) користування чи в оренду.

За допомогою об'єднання коштів з місцевих бюджетів шляхом передачі їх до обласного бюджету у вигляді субвенцій купується обладнання, необхідне для надання послуг з вивезення ТПВ.

П. 37) ч.1 ст. 2 Бюджетного кодексу України: субвенції - міжбюджетні трансферти для використання на певну мету в порядку, визначеному тим органом, який прийняв рішення про надання субвенції.

Відповідно до ст. 104 Бюджетного кодексу України, субвенція на утримання об'єктів спільного користування чи ліквідацію негативних наслідків діяльності об'єктів спільного користування надається з одного місцевого бюджету іншому для компенсації цих видатків.

Управління підприємством:

Органи місцевого самоврядування – засновники спільного комунального підприємства своїми рішеннями передають повноваження щодо створення і управління таким підприємством районній (обласній) раді.

Відповідно до п.4 ст. 60 ЗУ «Про місцеве самоврядування» обласні та районні ради від імені територіальних громад сіл, селищ, міст здійснюють управління об'єктами їхньої спільної власності. У той же час управління об'єктами спільної власності можуть здійснювати і обласні та районні державні адміністрації, що передбачено п.1 ст. 19 ЗУ «Про місцеві державні адміністрації» за наявності рішень сесії відповідної ради про делегування таких повноважень.

Обласні та районні ради можуть управляти об'єктами спільної комунальної власності територіальних громад утворивши у складі виконавчих апаратів відповідні структурні підрозділи, проте в такому разі може бути перевищена штатна чисельність працівників органу місцевої влади, яка встановлюється законом.

У випадку передачі права управління об'єктами спільної комунальної власності місцевим державним адміністраціям, в адміністраціях створюється спеціальний підрозділ для управління таким майном або ж функції управління покладаються на вже створений, визначений підрозділ адміністрації.

Ліквідація (за рішенням власника):

Рішенням районної (обласної) ради про ліквідацію спільного комунального підприємства, розформування статутного капіталу та майна (після погашення вимог кредиторів) на користь територіальних громад.

2.2. Товариство з обмеженою відповідальністю.

Заснування:

На підставі ч. 3 ст. 169 ЦК України територіальні громади можуть створювати юридичні особи приватного права (підприємницькі товариства тощо), брати участь в їх діяльності на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом. Від імені та в інтересах територіальних громад права суб'єкта комунальної власності здійснюють органи місцевого самоврядування - відповідні ради (п. 5 ст. 16 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", ст. 172 ЦК України).

Органи місцевого самоврядування можуть створювати підприємства у формі товариства з обмеженою відповідальністю. Органи місцевого самоврядування мають право створювати господарські товариства за своєю участю та входити до складу учасників таких товариств комунальними майном, яке належить їм на праві власності. Рішення приймається відповідною радою на її пленарному засіданні.

Забороняється використовувати для формування статутного фонду ТОВ **бюджетні кошти**, кошти, одержані в кредит та під заставу. Тобто статутний фонд формується з позабюджетних коштів, майна, майнових прав, тощо.

Відповідно до ч. 3 ст. 24 Господарського кодексу суб'єктами господарювання комунального сектора економіки є суб'єкти, що діють на основі лише комунальної власності, а також суб'єкти, у статутному капіталі яких частка комунальної власності перевищує п'ятдесят відсотків чи становить величину, яка забезпечує органам місцевого самоврядування право вирішального впливу на господарську діяльність цих суб'єктів.

Тобто, якщо частка у ТОВ буде перевищувати 50 відсотків, то таке товариство буде відноситись до комунальної форми власності.

Формування майна та фінансування:

Товариство з обмеженою відповідальністю зможе управляти майном, що передане йому органами місцевого самоврядування у статутний фонд. Іншим майном таке товариство зможе розпоряджатись на підставі договорів оренди.

Фінансування поточних витрат ТОВ можливо тільки шляхом збільшення статутного капіталу (з боку засновника) та/або з доходів отриманих від ведення господарської діяльності.

Управління:

Органи місцевого самоврядування будуть впливати на діяльність ТОВ шляхом участі у загальних зборах товариства, які є вищим органом товариства.

Ліквідація (за рішенням власника):

Ліквідація за рішенням учасників. У разі виходу або виключення з товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю учасника, який володіє часткою, що належить державі (територіальній громаді), вартість частини майна товариства, що підлягає сплаті учаснику, відповідно до статті 7 Закону України "Про оцінку майна, майнових прав та професійну оціночну діяльність в Україні" підлягає обов'язковій оцінці суб'єктом оціночної діяльності. Така оцінка є обов'язковою і в тих випадках, коли учасником товариства з обмеженою або додатковою відповідальністю є юридична особа, повністю заснована на державній власності.

2.3. Акціонерне товариство.

Заснування:

Правосуб'єктність територіальних громад на участь у заснуванні АТ ґрунтується на положеннях ст. 169 ЦК України, відповідно до якої територіальні громади можуть створювати юридичні особи приватного права, брати участь в їх діяльності на загальних підставах, якщо інше не встановлено законом. Від імені та в інтересах територіальних громад права суб'єкта комунальної власності здійснюють органи місцевого самоврядування - відповідні ради (п. 5 ст. 16 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні", ст. 172 ЦК України).

Органи місцевого самоврядування можуть виступати засновниками АТ, якщо їх вкладом до статутного капіталу створюваного товариства буде об'єкт права комунальної власності та якщо про це буде рішення сільської, селищної, міської ради. Прийняття рішень щодо відчуження комунального майна віднесено до виключної компетенції сільських, селищних, міських рад, такі рішення приймаються виключно на пленарних засіданнях ради (підпункти 30, 31 пункту першого ст. 26 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні"). При цьому передача об'єктів права комунальної власності до статутного капіталу створюваного АТ не повинно ослаблювати економічних основ місцевого самоврядування, зменшувати обсяг та погіршувати умови надання послуг населенню (пункт 7 статті 60 Закону України "Про місцеве самоврядування в Україні").

Ст. 153 Цивільного кодексу передбачено, що акціонерне товариство може бути створене юридичними та (або) фізичними особами, а також державою в особі уповноваженого органу, територіальною громадою в особі уповноваженого органу.

Стаття 9 ЗУ «Про акціонерні товариства» також закріплює право територіальним громадам в особі органів, уповноважених управляти комунальним майном, бути засновниками акціонерних товариств.

Відповідно до ч. 1 ст. 11 Закону «Про акціонерні товариства» оплата вартості акцій, що розміщуються під час заснування АТ, може здійснюватися:

- грошовими коштами;
- майном,

- майновими правами та немайновими правами, що мають оцінку,
- цінними паперами.

На акціонерні товариства також поширюється норма ст. 24 Господарського кодексу, згідно з якою акціонерне товариство буде відноситись до комунального сектору економіки, якщо буде діяти лише на основі комунальної власності або якщо частка комунальної власності у статутному капіталі буде перевищувати 50 відсотків або становитиме величину, яка забезпечить органам місцевого самоврядування право вирішального впливу на господарську діяльність акціонерного товариства.

Формування майна та фінансування:

Для того, щоб майно могло бути внеском до статутного капіталу, воно повинно відповідати таким ознакам: бути відчужуваним, мати грошову оцінку і не перебувати у переліку майна, внесення якого до статутного капіталу заборонено спеціальним законодавством. Внеском до статутного капіталу може бути лише власне майно акціонерів. Внески у негрошовій формі підлягають обов'язковій незалежній оцінці.

Крім того, АТ зможе управляти майном, що передане йому органами місцевого самоврядування у статутний фонд. Іншим майном територіальних громад таке товариство зможе розпоряджатись на підставі договорів оренди.

Управління:

Засновник здійснює управління акціонерним товариством пропорційно до частки придбаних ним акцій в статутному капіталі АТ.

Примітка:

Дія Закону України «Про здійснення державних закупівель» поширюється на підприємства, визначені у пункті 21 частини першої статті 1 цього Закону, лише у разі здійснення ними закупівель за рахунок державних коштів, визначених у пункті 4 частини першої статті 1 цього Закону.

П. 4 ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про здійснення державних закупівель» до державних коштів відносить також кошти місцевих бюджетів, коштів установ чи організацій, утворених у встановленому порядку державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим, місцевими державними адміністраціями чи органами місцевого самоврядування.

П. 21 ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про здійснення державних закупівель» визначає **підприємства** як: підприємства, утворені в установленому порядку державними органами, органами влади Автономної Республіки Крим чи органами місцевого самоврядування та уповноважені на отримання державних коштів, взяття за ними зобов'язань і здійснення платежів, у тому числі державні, казенні, комунальні підприємства, а також господарські товариства, у статутному капіталі яких державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50 відсотків, їх дочірні підприємства, а також підприємства, господарські товариства, у статутному капіталі яких 50 і більше відсотків належить державним, у тому числі казенним, комунальним підприємствам та господарським товариствам, у статутному капіталі яких державна або комунальна частка акцій (часток, паїв) перевищує 50 відсотків, об'єднання таких підприємств (господарських товариств).

При закупівлях товарів, робіт та послуг, які повністю або частково здійснюються за рахунок державних коштів (П. 4 ч. 1 ст. 1 ЗУ «Про здійснення державних закупівель»), за умови, що вартість предмета закупівлі товару (товарів), послуги (послуг) дорівнює або перевищує 100 тисяч гривень (у будівництві - 300 тисяч гривень), а робіт - 1 мільйон гривень потрібно дотримуватись процедури закупівель товарів, робіт, послуг за державні кошти.

2.4. Установа.

Заснування:

Правовими підставами для створення установи є цивільний кодекс України, а саме статті 83, 87, 88, 90, 96, 99, 101-104.

Ґрунтуючись на згаданих статтях, юридичні особи — засновники установи мають можливість визначити і об'єднати свої майнові або грошові вклади, визначити мету створення і завдання для діяльності установи, а також передбачити порядок і структуру її управління. Згідно з п. 3 статті 88 ЦКУ ці положення вказуються в установчому акті, який підписується повноважними представникам засновників. Підписання такого установчого акту здійснюється засновниками/учасниками під час проведення загальних зборів установи.

Орган місцевого самоврядування може виступати засновником установи на підставі статті 169 ГКУ, яка дозволяє територіальним громадам створювати юридичні особи приватного права (підприємницькі товариства тощо), брати участь в їхній діяльності на загальних підставах.

Відповідно до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» територіальні громади самостійно або через сільські, селищні, міські ради та їх виконавчі органи, а також через районні та обласні ради, які представляють спільні інтереси територіальних громад сіл, селищ, міст, можуть створювати юридичні особи приватного права, до яких відносяться і установи відповідно до ст. 81 і 83 ЦКУ.

Передача майна:

В установчому акті визначається майно, яке засновник повинен передати установі після її державної реєстрації. Органи місцевого самоврядування можуть передати установі майно, яке перебуває у їх власності.

Управління:

Засновники установи не беруть участі в управлінні нею. В установі обов'язково створюється правління. Установчий акт може передбачати створення також інших органів, визначати порядок формування цих органів та їх склад.

Примітка:

Установа як організаційно правова форма, використовується в Україні як механізм що дозволяє спільну діяльність органів місцевого самоврядування та приватних юридичних осіб без мети **отримання прибутку (неприбуткова)**. Ні об'єднання громадян, ні благодійні організації не можуть бути засновані органом місцевого самоврядування.

Натомість, органи місцевого самоврядування та приватні юридичні особи для ведення спільної діяльності, спрямованої на отримання прибутку (прибуткова) в основному використовуються ТОВ або АТ – організаційно правові форми які належним чином висвітлені в діючому законодавстві. Крім того з точки зору ефективності управління засновники відіграють основну роль в управлінні ТОВ та АТ на відміну від установи.

У таблиці Б1 наведено порівняння розглянутих вище організаційних структур.

Таблиця Б1. Порівняння різних організаційних підходів створення субрегіональної системи управління ТПВ

Параметр порівняння	Організаційно-правова форма				
	Комунальне підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю	Акціонерне товариство	Установа (неприбуткова)	Асоціація (неприбуткова)
Створення (заснування) ОМС	+	+	+	+	+
Укладання угод зі	+	+	+	-	-

Параметр порівняння	Організаційно-правова форма				
	Комунальне підприємство	Товариство з обмеженою відповідальністю	Акціонерне товариство	Установа (неприбуткова)	Асоціація (неприбуткова)
споживачами послуг					
Можливості володіння майном	+	+	+	+	+
Можливості отримувати кошти з міжнародних джерел (гранти)	-	-	-	+	+
Можливість приймати участь у конкурсі і подавати на розгляд економічно обґрунтований тариф	+	+	+	-	-
Можливості укласти договори з третіми сторонами для надання ними послуг в галузі поведження з ТПВ населенню	+	+	+	-	-
Можливість фінансування з бюджетних коштів	+	-	-	+	+
Право володіти банківським рахунком	+	+	+	+	+

3. Аналіз основних положень Закону України «Про співробітництво територіальних громад», що можуть бути корисні при прийнятті рішення.

Стаття 4 Закону вводить поняття нових форм співробітництва, які надають більше можливостей для підприємств.

- 1) делегування одному із суб'єктів співробітництва іншими суб'єктами співробітництва виконання одного чи кількох завдань з передачею йому відповідних ресурсів;
- 2) реалізації спільних проектів, що передбачає координацію діяльності суб'єктів співробітництва та акумулювання ними на визначений період ресурсів з метою спільного здійснення відповідних заходів;
- 3) **спільного фінансування (утримання) суб'єктами співробітництва підприємств, установ та організацій комунальної форми власності — інфраструктурних об'єктів;**
- 4) **утворення суб'єктами співробітництва спільних комунальних підприємств, установ та організацій — спільних інфраструктурних об'єктів;**
- 5) утворення суб'єктами співробітництва спільного органу управління для спільного виконання визначених законом повноважень.

Стаття 12 Закону **регулює спільне фінансування** (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної форми власності і передбачає можливість на підставі договору між органами місцевого самоврядування на основі спільного використання наявних в одного із суб'єктів співробітництва об'єктів права комунальної форми власності забезпечувати спільне фінансування (утримання) підприємств, установ та організацій комунальної власності.

Після набуття чинності проектом Закону стане можливим спільне фінансування комунального підприємства, установи чи організації, що перебуває у власності однієї з територіальних громад без залучення районної (обласної) ради та передання об'єктів у спільну власність

територіальних громад. – **дане положення має значно спросити механізм спільного фінансування.**

Ст. 13 Закону передбачена можливість утворення спільних комунальних підприємств, установ та організацій та їх спільного утримання з метою реалізації спільних інфраструктурних проектів і виконання функцій, що становлять спільний інтерес. Це можуть бути підприємства, установи, організації різних організаційно-правових форм, в тому числі і у формі товариства з обмеженою відповідальністю. – **очікується що дане положення дозволить територіальним громадам засновниками підприємств без залучення районної (обласної) ради.**

Проміжні висновки:

В цілому закон передбачає створення нових можливостей для територіальних громад які при правильному застосуванні полегшать процедури співробітництва.

В той же час, закон не дає чітких роз'яснень, щодо процедур впровадження деяких положень, в основному тих які стосуються спільного фінансування з залученням бюджету та механізмів фінансування, адже фінансування йде через казначейство що само по собі є «складність». Крім того, бюджети 2014 вже затверджені без врахування положень даного закону, і на їх адаптацію піде до потреб територіальних громад в рамках реалізації нового закону, потрібно час. Сам закон містить положення які передбачають можливості для фінансування заходів тільки з наступного бюджетного періоду.

Однозначним мінусом даного НПА є тривалі процедури роботи комісій, передання переговорів між територіальними громадами, громадські схвалення та інше. За найгіршими сценаріями, процедура оформлення співробітництва від А до Я може зайняти до півроку.

Відповіді на питання дасть подальша нормативна робота Уряду з підготовки підзаконних актів, якими і мають бути передбачені конкретні практичні кроки.